ناشر غلام محمد نور محمد

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَاۗءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهٖ فُؤَادَكَ

عجایب القصص

موسوم بہ

قصص الانبیاء

بزبان کشمیری

جلد اوّل۔ درحالات

حضرت خلیل الرحمن علیہ السلام

من تصنیف شیخ احمد اللہ صاحب ساکن ناکہ بارہ۔ ماچن کشمیر

حسب فرمائش

غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج گنج بازار سرینگر کشمیر

{شاخ} مائیسمہ بازار۔ امیراکدل۔ سرینگر کشمیر

کاتب نظام الدین خانیاری

درمطبع شیام آفسٹ لیتھو ورکس دہلی طبع شد

بسم الله الرحمن الرحيم

در صفت باری تعالی

ثنا اتش کنوی ئین سمیع و علیم
تمی نار بر یار گلشن کرن
تمی سوز منت ا بنیای عظام
تمی تم کرن دینکی پیشوا
تمی تم کرن رهبر راه دین
تمی تم کرن بندگان رشید
ثنا شو به تش کن دئین هر زمان
کدان شب ز روز و روزش ز شب
زمین و سماوات مخلوق دے
سزاوار شاهی سو شاه جهان
کری سرکشی یم اکی تش شهس
نظر کر کرن کیاه مزود سی
ز فرعون مه کر حشم دل دو خته
سو شدا د مغرور بیدا دبو
مه زانن ژه کانه تش سوا پادشاه
عنایت کرن بندنی پٹا مبین
مشرف تمی کر خلیل و کلیم
تمی آب آتش بدشمن کرن
تمی خاص کر تم زهر خاص و عام
تمی تم کرن هادی و رهنما
تمی تم کرن سرور شاه دین
تمی تم کرن نیکبخت و سعید
له الملک جاری ژه کر بر زبان
ز خلق و ملکت چهوی برت خاک و ب
سو مذکور ذاکر جیهه تش کل شئے
کنوی چهوی سو غالب عیان و نهان
بسر تابی خود ژهنون سوی جهین
بیک پشه تش شاه مردود سی
ز قهرش سو در آب گو سوخته
بحسرت پتو و چهته برباد گو
یقیناً سو چهوی شاه شاه و گدا
هدایت ز حضرت محمد امین

مناجات بقاضی الحاجات
یا ودود یا باری کن بدرشت خاک این زمین
هم محتاج و یقین انت خیر الناصرین
از بلای گردش دوار ما را یا حفیظ
در حفاظت دار خرم انت خیر الحافظین
روزی ما کن لقای غیب در دار القرار
وسعتی در رزق ما کن انت خیر الرازقین

۲

سینه ما کن منفتح و هم بما بی فتح باب انت خیر الفاتحین
شکی از ما کن جدا انت حاکمی
نافذ الاحکام توئی حکم بر ما انت خیر الحاکمین
حکم کن بر ما انت خیر الوارثین
ارث سلطانی و شاهی هم انت خیر الوارثین
ناامید و حرمان منصور انت خیر الغافرین
عفو کن عصیان ما انت خیر الراحمین

فضل تو اکرام و فاکرمنی تو یا رب کریم
هِست احسان و کرم و الطاف تو بر من بسی
درگذر فرما ز بد اعمالی و تقصیر ما
در عبادت از عباد بنده احمد کمین

یکنگاهم از کرم کن انت خیر الاکرمین
محسنی مستحسنم کن انت خیر المحسنین
دست بر لاتقنطوا دادیم جرم ما مبین
شافعم با دالدین فرد اشفیع المذنبین

در نعت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم

شہ انبیاء خاتم المرسلین
به میدان پیغمبری شهسوار
مه آسمان سیادت چه سوی
رسول خدا شاه ثقلین چه وی
سو جانان الحق چه جان جهان
مشرف تشریف لولاک گو
چه اجزا همه انبیا چه وی سو کل
چه فرخنده نامه سو خیر الانام
شفاعت بشته عام بر عاصیان
کثیر العدد باد بر وی درود

مه راه ایمان و اسلام و دین
به ملک جلالت بشته شهریار
خور آسمان سعادت چه سوی
بلا شک سو مقبول کونین چه وی
فرستاده سوی د بو الانس و جان
سو موصوف د ارض و افلاک گو
ننه زان تم شاخ سوی چه گل
چه محمود و امجد محمد بنام
بغفلت چه یم امر حق ناسیان
بهر لحظه تحفه زه پیش درود

په آل و په اصحاب پاک یې جان
نیازان د درود او رضا و نار جان
ته چه چون بدر اختر چه یم یاری نیب
ابابکر صدیق په ساری جان پیش یاری نیب
عمر بن الخطاب مسند اوب - اجل
عثمان غنی ذوالنورین عثمان ته
حیدر علی ... شریف ... خدا و شان تن
حمزه ... و عباس ... ریب
حسن و حسین ... امامان ...
... نور عین ... چه جلیلان چه وی
... نور عین ... نیسلان چه وی

... قطب الاقطاب ... شیخ
... شیخ ... اهل دین
... غوث محی الدین
... حسن و حسین بالیقین
از دو دین اسلام آباد گو
تر و تازه سوی ... بغداد گو
رضا باد و ... تعالی ... دوام
رضا باد و بار ... بر ابن غلام
بعد حمد و درود ... بی شمار
تحیه و درود ... هزاران هزار
غلام احمد ... گی
رضا ... کلی ... غنی
کی ... داریا ... جعفر ... کبر
وه ... یا ... بشیر و نذیر

ثنا اي کرم و نعم چون قند می زګو ژه برا
ذ و دریا شوم بې چا و م ای ثنا
ته ګل کړ عطا بیت ګلشن سما
رحمت مه ته خواص در بحر کړ
ذ ګنجینه میزان درباره دم
نم از خاطر و جان بیمار دم
زنګاز از پادشاه مه بې غار دم
محض از کرم ګنج بې مار دم
مظفر کرم مه ګنج مراد
محمود کرم در بحر با جواد

استغاثه بجناب خاتم النبیین شفیع المذنبین صلی الله علیه وسلم

هیڅوک نه لري روسیاها یا شفیع المذنبین
چا نه دیدار ګټها چې یم شوق اندر دل امد
بنده چا نی پادشاهان جهان ای شاه ما
پیش شمس دي تو چون ذره خوبان جهان
فارغ البالي نه خوشحالي چې پټ تن لشکره
د الامت اس نفس و شیطان چې نه ژه از ابتدا
چاره ساز وي نی کړ لي پس ماره بیچاره ګړه
در غرامت اس یم هر ګوره شفاعت ئې کړه
در ره د ظلم چې یم دردو از جان لطف کړد ګنهګار
از جرم یار ګیو چې یم پټ هکلو چې پس ناتوان
ز امت بدکار تو چې یم کړه ای غمخوار ما

در جهان نی پر ګناها یا شفیع المذنبین
ها ونم در خوب ګاها یا شفیع المذنبین
چا نو هیڅوک شان و جاها یا شفیع المذنبین
انبیاء د ټول ته ماها یا شفیع المذنبین
پیشوا یئ هیڅ ره شاها یا شفیع المذنبین
سوی خو دوان ها ورا ها یا شفیع المذنبین
جز در تو چې پناها یا شفیع المذنبین
پس چې واویلا نه آها یا شفیع المذنبین
بر زبان شام و ګاها یا شفیع المذنبین
کوه عصیان کړمه کاها یا شفیع المذنبین
بر غلام احمد نګاها یا شفیع المذنبین

مناجات بحضرت مسهل مشکلات

الهی ته آسان کړم مشکلات
باکرام خود کړمه حاجت روا
دوا کړمه دادن نه دادن مرادات
که محتاجي چې یم ئې ته حاجت روا

دعا می از غم ده وس بیا نتی
عطا مه بالنعام کرم تشکر
خطا دو نکرم سو چې یم چون تر
ده شیرین کرم ګنج وارده و چې پس

سب
اشتغال بعید
ګه می سوم ر چې چان ګنهګار
ښکیپ مه سر کره جان ادب
غم ګنج و کره نم ر غم بعید
غلام احمد سهل کښتین
بیا عرش دوان فیض کوي کښته ین
با جان د برنا مه یاری کښ
ای نه ان د عاي ګ خاصه ګښ
هجر ان خامه جلیل اصمن
و بیان طلسم ان مرو د
وله ته ته نعمت کړان لیاره حال خلیل
لو قبضه کړان لباره مرد ب الجلیل
والا دو نه د ستبد جلیل بتیا ره
ولا و د و ز با بعید اګر د

در ايّام نمرود مردود زاد
تمام جهانس شهان زور آهس
مسلمان سليمان عليه السّلام
دوئم شاه اسڪندر فيلقوس
ٻه ڪافر جهو نمرود مردود اڪ
ٻيو نُوروي اندره اڪ آهي سو سوي
ستمگر سڳاه شاه نمرود آهي سو
ڏني ڪيا سو ڪتاه جفا ڪيس آهي سو
سو در مملڪت آهي سو دار مهيب
سو بدڪار رعيت جي بارس اندر
صوفها آهي سو نه تو هرگز اڙان
اڪس شهر سي منز هو صفا ڪردن
ڪران شهر ڪن لوڪني آهي سو سال
ضيافت ڪران آهي سو ڪيا رنگ رنگ
معنّي ڳو اڪ آهس بہ چنگ رُود

جهانس اندر خير و رحمت سو آهي و
مسلمان نه ڪافر نه پُر زور آهس
پٽن شاه عالم سو با احتشام
ز شاهي بجملہ جهان ڪرنه ڪوس
دوئم بخت نصر لعين ڪاس ٿنڪ
نه پر ڪياه ونان بحر موّاج جهوي
سپن شاه عالم سو مردود آهي سو
ويٺن جهوس خناثره انديش آهي سو
طلسمات ڪرتم عجيب و غريب
درنده اڙان نت اندر آهس ڪر
بيٺي هيو طلسمات ڪرتم عيان
طلسم فريبنده سيتي بردن
مقرر ته ڏاها ڪرمتوي ايوسال
نه کهت وايه وان ستاه چنگ
گذران خلق مشغول سازو سرود

5

گژھہاک کتھ کیتھ آک مطلب ژٕہ کیاہ
نقارک طلسماہ بیس شہر سَنی
چژہہاتی ہتمس ژٕ درہ سنہ آسن ناو
ہمیس کھہ یہ اوان سو تتہٕ ہندوان
فلان جایہ چھوی حال ژٕ ورہین نام
بیس شہر کس بیٹھ برس شکل نن
پیر ژٕہاتہ آس حال غائب ژٕہ وَن
معین دوہ آسو از سال و ماہ
ہمتن لویہ احوال غائب و نان
نکھانی ہتھی پاٹھ اخبار و حال
اکس یا سستی ہتن ژٕون تہ ترن
نبر آسو نیران سو بدبخت شاہ
ہمک چار پایہ سر قبہ چار
ہر قبہ دیبای رومی شعار
لمان آس تتہ ہم بندرین طناب

ژٕہ کُس آشنا کر کلامہ صفا
تمت خلق واتت بیس ہرسی
مفصل اسہ اوست حال ہاو
ژٕ نقارہ آلو یہ آسوس لوان
گژھہان آک سو دوران لیاتی سو کام
کرت آسو آن مرد بد تر زنان
نشان مکان بد نہ ہیم زانہن
برن زن گژھہان آس ہیم خوا مخوام
لبان ہمت تہ سند آس نیب و نشان
ژٕہنوک گو شدار ان یہ طوما وبال
حکومت کرن و رجہان لٹ دن
بہت تختس بیٹھ لصد کبر و جاہ
تھوان آس فی الفور خدمتگذار
جنت آس از گوہر آبدار
سو ہتھ تاب بیٹھ بہت چون دواب

پیٹھ چھُ شکل من ہر جائی تو لنگ بتن اتی تمن
ژٕ مضمون اتس کار دی فل ایسے
بتن کن نمان آی جلد تمی
سنگ سیم پرت اکس دل بخت
کرن عالمک کی طم بیت پست
کمن گو ترنہ شرکی باتی چھیکھ
ژٕہ ہمہ دینا کفر تہ شرک رچھ
روانہ کرن ہر طرف در جہان
مصور کرن شکل قوم تمن
ہم سو از راہ حق دل اوی
خدایم ہستی ہمن قوم وری
زہر آلی سو ہے پاک آسو
عرض اور زمین دیا پاک آسو

٦

بتعبیر خوابن دپوک تس جواب
شُوله نیک طالع ابہ در وجُود
بماد ر چھو نہ والمتُ در شکم
دیُ ناد خلقت سو سوی خدا
دتُن حکم حالی وتُن موکلن
بوقت ولادت نہ کورہ مُران
بمعنی یہما دختران توہ کریو
چھ راوی دپان ئی بحکمِ جھود
پچھ سِ پٹ کُرن ہیچگون پاس نہ
نہ نھاربوس دل سپن کیت مار
پتن کن کران بندہ کم کم خیال
منجم زوان گے بنزدِ ملکِ شاہ
دُر نطفہ از بحر پُشتِ پدر
کُرن حکم مزو د مردود تے
بتاریخ موعُود ہر مرد و زن

یہ خوابا چھو واراہ شہا ناصواب
کری مارہ ژی خلق وملکس سع زوُد
درین سال ظاہر شود از عدم
یہ بوزنت پزود کوہ ہیبناہ
زنان لشر مرد یہ تھو نہ گرشہمن
پچھ آسہ تِس قتل در دم کرن
دل وجان زمن خوفہ سیتی برلو
دران سال اک لچہ ز اطفال موُد
ولی فائدہ ہیچ گون آسہ نہ
سو جبار کو آسہ نہ دانہ عار
پھیران تت چھو تقدیر ایزد تعال
فلان شب بہ برُج تسکم و اتہ ماہ
لصیدف رحم روزہ تابندہ خور
ہمان لحظہ شترناب معُبود تے
زصحبت مُودن کنارہ کران

پسر آسه هرگاه نه پیش ملک — بخدمت ژه تس سوی پسر پیش نک
چه اندر مواهب لکهی اینچنین — بله واتو لس وقت زادن قرین
کړت حیله از شهر درایه بهر — میان دو کوه گیه غارس اندر
تښتت سټ ته زاو حضرت خلیل — ولون زنده دریا رچه آن جلیل
فکم غاره کوی لعله سینتی برن — در غار از سنگ لبته کرن
بصحرا دین آذرس درایه سره — شوراه زام ته گوکهټ آسیر
زخوف شهی تت دفن مه کرم — دیس آذرن صدق باور مه جیوم

روایت دیگر در تولد حضرت ابراهیم علیه السلام

معارج دیان وقت میلاد تس — بله واتو هیتونی دین آذرس
به بتخانه گژه پیش اعظم صنم — بزاری رها بوگژهی زین الم
چهو خوف هلاکت بیت اندر کښتاه — به بتخانه گور ودده دوه ته ماه
چهل روز یعنی کدن اعتکاف — کلام زان خویش بوزن صاف
بزیر زمین جای ام خلیل — مهیا کرن خاصه ته هاندټن دلیل
تتهی سټ ته کرنه وضع حمل — ز بتخانه بیت آذرس دلونه جل
یعنی کدټ چله بتخانه آو — یه بوزن رزن بامیم در خانه زاو

روایت چه از ابن عباس کمل
بکهت تی چهونی بو لکهی پرته

تهوت گوش اتو تام بر اختلاف	با الطاف حق وُن دُنی صاف

در بیان توحید حضرت ابراهیم علیه السلام

دچهان پوشېه که حضرت خلیلؑ	بر ایمان خود آسو تماندان دلیل
خداین بوهی تس دتن گاته چار	هېتون شماندا نوی عقله پروردگار
زمشرق کهت آو نامت قمر	یه پی فک خدا امیون کړه تم نظر
وچهان آسو هېتو تام انډیه گو	لمغرب بین پرده پوشېد گو
صبح آو کړه آفتابن طلوع	جهانش اندراو تو هر سو لموع
به برحق خدا امیون انډه سپین	بظاهر به الله اکبر دین
سو هېتو تام گو مغرب منز نهان	وچهان گه سوی آفتاب جهان
ونن بیم چه فانی ته گوتس یقین	انن بره یان لا احب الآفلین
بمبې بوچوس ست دونه فاتین	چه مخلوق یم آسه خالق مین
توجه کړم ون بصدق و یقین	سوی خالق آسمان و زمین
چهو برحق خدا وحده لا شریک	کړم یژه مدت چهو سنه از شرکین
تنهی پاڅه برحق زه مومن سپین	با بیان کامل زه امین سپین

بالغ شدن حضرت ابراهیم و شنیدن مادرش از غار و گفتگو نمودن با مادر و پدر خود

10

پر ٿهون ۽ الدين ميون ٿهو جان ڇها
ڏين ۽ الدن دي چانوي ڇهو جان
ڙه ڇپا حسن زياده ويا بابسي
ڏين بيه پتس کن يه بابس جمال
ڏين ۽ الدن ماسيئي چانسيئي
ڏين بيه پتس يدشه حشمران
اگر چانو خالق ڇهو آذر مه فن
اگر ميانو خالق ڙه ڇهک فن مه زود
سوالس نگوس نه ڏين کنهه جواب
ونن پتس نچو روي گردان گو
يه از غار اتو تام تس نهم ونن
بقول زن آذر سين خشمناک
مقلب قلوبن ڇهو يانے احد
بنرمي کلامه کرن بالسه
در آخر ڏين رب مرود کيبت

نه چانو ٿهو جان ڇپا وانه کيا
ڏين بيه پتس کن مرشد تم زبان
ڏين ۽ الدن حسن من زياده ڇهوي
سٿهاه ڇپا ويا پادشاهس کمال
زياده ڇهو تس حاکمس مبانسيئي
ڇهو خالق بآذر کرن کيازه جان
زخود آذرن کيازه کر نک حسن
زخود خوب کيازه کر نهس لو بود
پراکنده گيه پيش آذر شتاب
يه بوزنت سو شرمنده حيران گو
نه اندر بيان پيش آذر انن
کرن بر براهيم قصد هلاک
ڀرن آذرس دل زکين ۽ حسد
خلين ۽ تس تي يه گو پيشتر
چپا ٿهاه ڏنس تم يه قول توجيت

پیدا ہی نمرود یان بازنیب
بنیجانہ زانوفی کرم ہیتن نیب
بیہ آکنہ سے بسار زانت بن حال
خدایس پیچھ کس انمنوی پنہ یوان
سمہ ان پس ہیتن یتھ جن جہ
آکھا گوں ہنی لا یوغین زا
بہ ابراہیمی کم ہنوی پھی
بہ بدرامس ہرزں کرم ہرکھے
دیان اوس پیچھ زوھی یسیم
عداوت نمیع نمرود ان
غرض واتھ یتھ نمرودیان
دیتہ کم رزن ابرانکھ سوی ہیتہ نہ
سدان سجدہ بعد انتھن تین کہ رزیان
یہ آکنہ کھیس اندر سوی اشان

||

چہ تابع ہتن اُستہ دیونگ جواب	یکان آسں تم تو یہ نہ راہ خراب

شکستہ نمودن ابراہیم علیہ السلام بُتہارا و شنیدن نمرود مردود و طلبیدن
او در حضورِ خود

دوہا آسو نمرودین روز عید	لصحرا اسمان از قریب بعید
تماشا کران آسں سارس دوہس	بہ تبخانہ تم بوی یوان باز پس
نمان بوی بُتن تم ذخیرہ سری	سماں آسں تم در پرستشگری
خلیلس دِپان بوی بیا دین ما	بمیدان دُھمک کیا چھہ آئین ما
بیا سنخ دپان بوک لا و نغم	دپوک تس پگہ نیر باہم
براہیمنی دپوکھ بیمار چھوس	گرتہ ہو توہ بشادی بو بیکار چھوس
روان گے بمیدان نمرودیان	اَدا آس تم جاہلیت کران
براہیم وتھو توجہ با خود تبر	شکستہ پوتل تم کران سر بسر
کلان بُت فقط تھو نہ تبخانہ در	بجیلہ بکین پٹ تھون تس تبر
کہ میدانہ بت سوی خانہ گژھین	بہ تبخانہ ژانن قدم تس پر ژھین
پھوٹہ من چھ کم ہم خدایانِ ما	شکستہ ازین غم سپین جانِ ما
غرض آسو تس ہم کرکھ لاجواب	پکان ہم چھ ساری رہ نا صواب

براہیم گو کنہ کرن سجود
ز نا کردن سجدہ پرسش نمود
براہیمہ سرکش زہ لاگن چرا
کمت نہ اول سجدہ ہرگز مرا
دپن تس چھو خالق مرہبن نبی کرہ
کرکی سجدہ تس عزیزس یوس نمرہ
دپن دِژِ ہین خدایا چھو کس
دپن تم کران زندہ ماران چھو بس
تھین دیوہ ہم وصف درپیچھ پیدر
ز زہر ان انکہ تحفص جو را حضور
کرن حکم کستن کرکی اکی ہلاک
بفرمان او زندہ تھاوکہ بو پاک
بھوی زندہ تھاون ماران بہ گو
اصول چھا تس ہمی تی تیپو

خدایس پہ شریان در ہر زمان
بلا بوزشہ سوی ہیوی زمان
بلائی خدا ہیچ بیشک شُدہ زمان
برحمت کری پس گلستان
شدن مرزو مردود
دساره خاتون قبطی فہم شده
ابشان فی ایمان آوردن نمرزود
علیہ السلام کدر آتش فے سلامت ماندن
انداختن مرزود مردود حضرت ابراہیم
تمیں جیسے یوں لعنت کرد دگار
لکھے مشورہ گرتہ زدالین بنار

سُہاہ آسن ظ دان وگمراہ تم
براہیمی بیاک ڈپونس جواب
چھو ہر روز سوی خود زمشرق کہان
زمغرب بیکبار خورشید کھال
خدا صاحبن کر خلیلس خبر
کری نہ بو تنو تامم قائم سو دوٗ
شود عجز مرزو ڈ ظاہر اتی
ڈپی یدز مغرب ژہ ان آفتاب
ولیکین امیوک کہنہ کُرن نہ سوال
دپوک تم خدا ین بڈی بار نو
دپوک تم زنہا سخن تیہ پرزہو
خلیل اللہن دپو کہ ہیم بیں صفت
چھو معلوم سارن بہ کیا ہ ز سنگ
ہکوک نہ ونت باز کہتہ گے حجل
بگمراہی خویش چون غول گے

زحد ڈلمتی آہن بے راہ تم
خدا چھوک زمغرب ژہ ان آفتاب
زگردون گردان زمغرب وسان
بہ یوزنت سو مردود گنگ و لال
زمغرب بو بیتو تامم کھالن نہ خود
بیت اندر ہمہ خلق آہسن ستوہ
بود قدرتم نیز باہر تنی
بو کھالن نہ ژہ کر کرنت لاجواب
زنہا کرک سیت تن قیل و قال
کرنت پارہ پارہ پتھرہار لو
دپوک تن مین چھا زبان کرن نہ زو
نہ آسن مرہ و نتو چھو کیاتن صفت
دپن تت خدا بڈ خیالت نہ ننگ
پریشان و بیچارہ چون خر بگل
بآزار او حبلہ مشغول گے

تگس نه کرن سحر تت نار سی
سنتن در هنی نه جهل بوزی
روایت یه از زیاده نه کمش ه بوز
بحکم لعین شاه قوم محمود
رهاک نه دیهات کو فه لپند
برابر زمین تت کرک کیاه نیار
تهر ز آسو دیوار نی صد دراع
مدارک دپانی چهوز پهر کهر
معالم چهو در سوره انبیاء
لبو داده نشن نه رها اس گر شهو
زن و مرد نذده لوان بار بار
رتش زیوا لوک تهدزن دیوار گو
دپان آس کنه پاٹهه کهالون او ر
نه تعلیم شیطان لوک منجنیق
وزیرن هنر دملعون ون تن

علاجاه کرن چاره آزار سی
گزارن نه مان قید دل سوزنی
معارج وچهون بد امیوک چهوی شوز
مقرر کرک جای هیزم بزود
نت اندر کرن چار دیو ار بند
زهر سوز فرسنگ تا چار چار
موهب پان شیت گز ار تفاع
ترهی گزنه وه داره ات فکر کر
ونان آس بیمار دوی شفا
جمع زتو کرت نه ونوی تتو بز هو
یوان آس نزاوت بد یوار چار
ڈنگ نار تت گیو ته لبیار بیو
چودولخ چه گرمی آتش زدو لر
دلو کرد دو دارت خدانس رفیق
براهیمی فول زه جانه بیون

۱۴

توکّل علی اللہ تم کرنہ پور
نتو حید باری سو چون فرد بو
اگر سیردیہ سیت لفظ سلام
خلیلس باتس بلہ کرکہ راہ
نتن دور گونش لباس دغل
بحکم خدا گوت یہ ودی در
انش جبرئیل امین یفور
انش حلّہای بہشتی بتن
دین تس تعجب چھو نہ از جلیل
کرنت نہ بجز حق تعالیٰ سوال
اَڈہ دَدِ ہمی چو بہائے درخت
سین گل کدک شاخہا میوہ دار
ٹہاہ آسو خوشحال حضرت خلیل
منارس ہٹھی اَوس نمرود شاہ
دپان آسو ضائع سین گلزار میانہ

سپن محض از باسوی اللہ سو دور
بامر خدا نارتس سرد گو
بنو دی سو بکھی کرت کہ کلام
ددس بند و غل جامۂ پادشاہ
اماگو نہ تن تار موئیس خلل
سپن پید اک ناگہ راداہ مدر
مصفّا یکے تخت سوی ازبلور
ولن تس خلیل اللہس بے سخن
تعجب چھو از صبر تو اے خلیل
امی سیت راضی زہ ایزد تعالیٰ
زمینس اندر بیٹھا د تو کہ سخت
ییبرزل بنفشہ پھلن بے شمار
دران نار از فضل رب الجلیل
کران بو خلیل اللہس کن نگاہ
یہ بیکار گو واریاہ نار میانو

منارہ پیٹھ دپہ منّ بر دی
براہیم پیو نارس اندر بیوز
معاظم مو ہیت پیاں ہفت روز
ہہشتہ ناریسی اَن گران سوزود
گو زبان ابو ہیوت ہراں سوزود
تمی آسہ دوزان اندر ہیوا
دوان یخ نقش اندر سنگ ئے

خلیل اللہس پیچو کہ معبود تی
خدا چانو کی پاہ خاصہ پروردگار
کرمی تم زہ گگنداد دیھوک زنار
دچھان یہ آسو ہنگس اندر نہیت
وزان تن جگہ بو بدل لشکر نیت
دپن منت تن فر قربان کہ
خدا چانو حافظ چو کرئی سرہ

[illegible]

کرامت وہت تن براہیم سُند
الوک تُو دامان مقبول ئے
یکی لُوط بر دین لاران آو
تُن تھا وہاران تاریخ سو نداو
بیہ بنت ہاران تن سارہ نام
یہ ہاران اکبر خلیلس چھو عم
بیہ بنت نمرودنس عصہ نام
کلتان وچھون گو منتوی بر خلیل
درین حال سُو ی شانزدہ سالہ اسو
نمرود کر عاجزی ر عضنی
انوس چار عشقن سُو درنا رشد
خلیلن دپُن ان قدم زود تر
ژہ پر کلمہ نہ کلمہ جاری پرن
خلیلن نمی آنو ایمان شلہ
سلامت لوان گیہ سوئی پدر

سعیدو بدنش دل و جان وُند
چھُو یار خدا بو تہ فرک غو لوئی
سو تن بابہ تہ ابن ہاران آو
یہ تن آذر بُت تراشن چھ ناو
پتر بینہ تمنز علیہ السلام
سُو ہاران برادر دلس کاس غم
بدین آیہ تن مرحبا چھُوی ام
ہہت آسو بر تخت شاہ جلیل
بباغ جہان چون گل لالہ اوس
یہ کیاہ گو براہیم بو اوچھنی
بیاری سُو بر یاردادار شد
کہ این نار گلزار چھوی غم میر
تمن نہ یر پا گو تہ بتس ترُن
سُو نمرود مردود بو الودلہ
دُچھان بو تس قوتہ گو نہ اثر

15

[illegible]

بوعالم اہتمند دینی نبوت باو
آن ضمن بلہ براہیم از نار درداو
بالحکم خالق بیچون و چگون
فرزندش مع ساتی بارہ خاتون
علیہ السلام بسوی شہر شام و
ہجرت نمود آن حضرت ابراہیم
نمی خاص حق از نبوت یمین

موافی چو سوی پاچ از کار ون
بکار بدی نه چې چو ملل زنان
زنان نه اگر کاهلانی در نکاح
گوده گزه تن نشتن سوزن بافلاح
موافق متن بد دلی پیر
شوهرمت سی کر سو غیرت ادید
په ابو زنت براهیم گو دلخځن
صندوق ته گرن کرنه قفل ابرین
درین پیچ پوښته هغوان نه ماده

مؤثر تسند دین آئین گو
سخلوت اتن نا دت خاص حق
خلل گوم از دین تو واریاه
سخاوت سگر چان بس مشتهر
باصحاب خو دیر از ملک من
سوی شام هجرت زبابل کښک
پکان ساره خاتون تسلم طیبت
اتوی جبرئیل امین آس زود
خلیل اللهن اتو سجا حکم پاک
دپان ساره زن آس سی خوغلین
بغایت جمالاتس لو عیان
پس انگه خلیل اللهن هنو حمار
کرن ساره خاتون تس پټ سوار
بخرم دلی شهر حران وات
کتن گوک مصرس اندر اک شها

سو هر دو مر دو د غمگین گو
دپن تس مه در سلطنت گوم شق
گمر چان سارن نشر پار یاه
صلاح چوم یوان شهره تس گزه بدید
رفیق و نگهدار چوی ذو المنن
بفضل خدا بر سفر دل درگ
نبرگی اکس منزلس تام وات
به سارا نکاح کره بحکم ودود
به سارا سپن خرم و شادناک
تفاوت نه کنیزاه بزیب و زین
دوهم جوره کانزاه نه تس درجهان
زه قیمت تمکو سبت درهم شمار
درین وقت اره تره زه عمرش شمار
سوی مصر گی برتها ایام کبیت
سیاه کار مردم گز الپی رها

١٦

کرن توبہ رتو حال گو بتیہ تس
بیہ خشمہ گو چشمہ تس کورِ شد
تره باره کرن شوہر بے زور گو
کرن زاده سارس کرم می دعا
دِیُن تمہ چھوی آ یہ زین دلحزین
براہیم تم انا دن دوان
نکان آس جبرئیل سخت کہ نہ
شہس دپو نہ ہی چھوم دپان شہ خدا
بدو نیم حصہ کرن تت ہتون
دعا کرنہ شاہس بلیوزو دتر
لبارہ دپن این زن نیک خو
یہ ژی نش مہ گو تی مہ تس نشہ گو
بتہ ژی مہ بخشی ستم مہ کروی
بخانہ انگ آن کنیزک دوان
پن انگہ سوی شام تراوک قدم

نظر بیہ بر روی او بیہ تس
کرن توبہ بینا سو فی الفور شد
ہو کھوی پان تس سو تہ گور گو
لوکن بوزہ تہ روزہ ژی نش خدا
یہ از شوہر من سو از حق گزین
مہ بخشوم کرم توبہ از صدق جان
سو بتہ تام املاک خود ترادنہ
یہ کنیزاہ شہس لوتہ کرنس عطا
دتن اک بخود بیاک شاہس دتن
کنیزاہ اتن حور پیکر زبر
بدا انم چہ ظاہر ز خویشان تو
کران گوس توبہ ژلان داد لو
مہ بخشوم بیان نہ ادن ہی کروی
سلین خوش ہو کتا جرہ نام آن
زاحوال شہ سارہ نی دتو سہ دم

در ختان پیار تس مسلمان کران
بیک آسک و اہ مسلمان کران
من بینہ از نور ایمان بران
تعلیمہ اوسا ر و بیدار گی
در احکام ایمان خبردار گی

ہر جا لس یار و یار خدای
سکو بنت کرہ گژ بنا گرکہ جای
گناہ جریئن زجنت اَنن
بجای مقدس ہتھون کرن

یا خدا یا ملک شدن فی
کرامات مرد و فی از خلیل

کیسں باخدای براهیم جنگ
وزیر و دیس آسمان تو بلند
وزیرن ڈنی اک صرح تو تیار
بغایت بلند و نهایت تهڈوی
ڈیان اڈسو نهنه آسو گز پانڈ س
کھیڑ تنت ڈه فرسنگ سوی بهڈوی
تهڈوی پو نه آس بیهو ازدین
وچهون آسمان ۾ ونت هر گهت
ز قهر خدا آ و وا واه شتاب
سرش بیو بدریانه باقی به هن
صدا وا تهی دراوس هولناک
تهی گل سین هم اک اکسند کلام
سهاه اختلاف آ گی اندر بیان
غرض چون زیا صرح نمرود بیو
ڈنی باخدائی براهیم جنگ

کهه آسمان پهچی بید زنگ
چهو مشکل سهاه تو رواتن کمند
ته یعنی منارا کر و توه استوار
بهو سوی بنا تا سه ساله لدوی
ڈیان اڈ نه فرسنگ سوی پر براس
وچهون آسمان بر بنا سوی کهتوی
پشیمان سین شاه بیره لعین
بروز دگر سوی بنا بیو وسهت
کڈن کن مهکو بیو وست گو خراب
ته هن پٹ گرن بیه نمرودین
سهاه کل سین وراياه گے هلاک
نه بونان اصلا مفصل تمام
زوه ونهت گیه اندر جهان
سو نمرود شه خشم آلود گو
کره تراونم قصر کرنس بو تنگ

دپس شاہ نمرود نی بر خدا
چھوکمزور ساران کران سوی خدا
یہ مقبول مردود نی یا عم بہشت
جدا پاک و ناپاک کرم خدای
نمرود مردود سوی لیرہ دراو
دکن پرتے زکھروز دین کرنہ دراغ
وسان بن صدا از پہ کرگس
گمان گوک کوہ ٹینہ جایہ ٹولن
چھوکرگس نمرغان بڈوی جانور
وپھان وانہ چھوی لوت فحت تیس
لعین کمانہ ٹھپی تیر قضاو
خداین سوا خون ماہی برت
زمینس ٹھپی وات آن دلوتن
لعین دپس می خدا مور می
خلیلن دپس کس ای کفا مار تش

دپس نم وچھوتنا زہ کیا گو خدا
دنت ئی سو دارت دتن از ہوا
خدا صاحبین نیو سو اندر بہشت
نصیبہ آقی لیو زکس کیاہ بہای
زمردود مقبول سوی تورہ آو
کہ آغہ باتش تہ بندہ بباغ
ہویدا کلین گوک کوہ گی زبان
سبکدم ملن نہ سبکدم گلن
زمشرق مغرب سو دہس اندر
زحق بد عطا چھی یہ ہمت بس
سوی آسمان نہ ودترم یہ تراو
ان بیش بس آو شادی کرت
براہیم گوتش زہ ایمان ان
نشانہ یہ چھوم خون تش زمے
چھہ طاقت کس خون سوی زہ تش

اُتی فکر کړ کیاه چهٔ وَن نو رچان
نصیحت یہی بہ چهٔ نو آو رس
مگر عزّه یُد زیر چهوک باسپاه
غلام احمدا منگ شه یاری ازو
مہن منز موہا آسو سردار شاه
که یارب توانا ژه یزدان پاک
زہر عضو تس بو اک اک عضو ہن
سبحانه وچہیت جال ب تنگ ہیوٹھ
بزن گوفت زین نوع نم جانور
اکهاه مُودنه سانه دسته لشه
ونان ہُی یه بنی څو موژ اوتس
دوان ژهر ٹھاه لوکری علاج
دوان ژه ند بُس آسو برسر تس
بامر آہی یس از چہل روز
وُین تس ژه په کلمه ونکحبا

پہلوان ژه کُس چهوک الونک باد پرن
کهوژان آس تی دمبدم داورس
نظر کر ژه بر فوج نمرود شاه
یقین زان عزّت ته خواری ازو
مناجات کُرتم لبوئے اکه
نمرود سوز م گرن بو ہلاک
نمرود وچھ کیاه کری غزو ہن
کوٹھس پٹ متس پشهٔ لنگ ہیوٹھ
یمو فوج ساروی کرک مختصر
زمن کینه اک بارانو نه لشه
تتی مغز منند غذا آوتس
یوان تس نفع آسو نه غیر کاج
یوان آسو آرام خوشتر متس
دوباره بنی گوبران تیره روز
ژه دون عالمن ہند نبک پادشاه

زه اداتش کلن چون بن تنگ آو — کرن نہ دره از زور تن جان درا و
دپان اوڈ سوموه چارصد ساله آسو — دماغس اندرتش کھوان مغز لوس
دوان چوب تس بوی پاکن الہا — بران لعنة اللہ بوئن دا اماما
سوموه ڈلو وہیت مرغ ہیو بو برگ — خدا سوا و نتہ کس چھو بزرگ
پس انگہ ئیں از قوم مرد و درود — معبود ایمان الوک نود نود
خلیل اللہ س سیت گی تم بشام — شہر ہا مسلمان سپن و السلام

تولد شدن حضرت اسماعیل از بطن ہاجره خاتون علیہ السلام و بردن حضرت ابراہیم ہر دو پسر و مادرش در مکہ معظمہ

برین قصہ زاہد موہب دلیل — بہ بیت المقدس چو آمد خلیل
تتی سارہ خاتون ہاجر بہم — سپن مدتہا واتو حکم حسکم
دہاجر سماعیل دراو ار حجاب — تولد سپن نور چون آفتاب
درین وقت عمر شریف خلیل — ہمی نہ لوذ سال بے قال و قیل
سپن سارہ دلتنگ ہر و لد — بو ہکنہ کرت ای خلیل صمد
کڈت نود نزدی ازین جا نہ نن — بہ تراوت بہ تنہا بویرانہ ین
درآن جانہ میواہ نہ آبا بود — نہ آباہ و بااک خضرا بہ بود

بیجمبر خدا ہاجره یاد لہ
سبک اندی انبج اسن جا یاده ارتس
نہ میواه نہ آباه نہ بیر یاده
چھیوی بالیو سو تعمیر ئتی دیاه
نہ چھوان نتن نہ یاو دیہ گزران و
زنا ر جدا افی در ان ثنا منہ

زنارہ خلیل و تن لر
نبیو ہم ابر پاکی نوزی ہم
لوظہ ماعجره درابری نشادمان
ببن ن عدہ تر کہ گوسوی ولن
لوارہ ملا فاتہ تل کمرده بود

سجا هاجرن الونتس مرحبا
سپس هاجرن ان کيناه ذود تر
ڇلون هاجرن لطف سوي هرش
ڇو واجب نرن راخ شهر کرن
ڇه شهر ويان هالکن با دهاو
سماعيل ولبشت ٿهاه شاد گو
زه ڪهور هاجرن ڪنه ٻيا ان تهند
مصلاي حجاج سوي سنگ آک
اجازت هتوڪ هاجرن بانه زآهي
ستاده سحق اسوتس هوش دل
پڙهن کتر کرن اک لاه نم تيار
شرافت ڇه جو دو ڪربست سجود
مرن لس ڇو بهتر يه ٻيس استنه
آلهي عطا ڪر زه جو دو سجود

بفرمان بري لبوتي مرتبا
برآن ڪهور ڇهن تهو کهن کر کهر
پين انگه بچپ نيمه د يگر شس
سنسڪرت زبان راض شوهر کرن
لسند حکم آئن سجا فرض آه و
گمت بوڏ مس خاطر آباد گو
درآن سنگ دو لوي قدم ٻن تهند
مقام ابراهيم تنت نام پاک
سين مشتغل جان و دل با خداے
بيک گروه واتان لو جوش دل
دوان خلقتي تت اندر اسو بار
سو گو مرد حق يم زه ٻين در وجود
يقين ڪر خدا اض تس آسنه
بجو و خليل تو آن پاک بود

رحلت کردن هاجره رضي الله عنها و آمدن حضرت ابراهيم بمکه شريفه بار ديگر

چهوتم دلو منتوي مي زن نوته کر
کرن بیاک تیئهر سین شاد تہ
ٻنهيو نہ ملاقات ڪيئي ڦرنندس
توڙي دل کري خوش تعظيم تن
نعمت سڀ جا شکر جاري ڪري
تهنوي شاد کرتم دل پاک او
خليل اللهن کہ ڪمن سب دعا
پيهر آس اصلاح نہ وقعت تهي
ٻڌو ونہ پٺهرا توکه عذر سچا
ڏيئن تن سمايلي ڏيڻه ائي
سيس آوته سوئي گره يا ٿر زاد
ڏيئن ٿمه کيا صاحبان والو جان
شمايل لتند کرنہ ساڙوي يان
چهو دلوميتي مي يہ رهيڙان ڙتہ زن
اگر آسہ گلستان چهو بلبل پهلان

سو نزاون سچا الونه حکم پدر
ابراهيم پيش آن وسال پہ کر
ولي گو دل پاک خورسند تنس
ضيافت کرن سخت تکريم تس
بديدا او شکر باري کرن
سرو پا چهلون از سفر خاک او
سواره با قصي کدماک ٿي ودپا
لباره کرت عذه ٿي لوي بهي
صلوة و تحيات تس از خدا
ڇهو واحير ڇهن براندہ ڪن جان ڇهي
ڏيئن باڙني حال في احوال با وہ
ڇهس منزمتس آس خير ڪنشان
ڏيئن تم سو گو بابہ ميالوي عيان
ٻيهي صاف گو بر ندر ڇهنوک سخن
نہ کنده آسنت ڇهو بلبل گلان

نو تهٔ گنده دې ښو نو دنه در هنزار
ایم صبر پېدو دې چهوی شرمسار
ذ حرکات کړدن مه دستم کړو
اول ست په پامیان ز بستم کړو
نېي چهم زالطاف أو مه ربا
عالم چهم و حبست تره ابنو بجا
وړین باز نی چهوس لغات مزار
بمورته چهو اسمعیل کی بار بار

بڼدې جامه پاک زخون من
ز روی او دې چهوس کراني سخن
اوبستاج چهوی بهو نه تراو کی نهر
بنکاره سو دت یکه شام و سحر
و حسبت دوم بو تهه نه کی کرد
و چهو نه بو وه او مه تا نه مه و چهو

خلیل اللهٔ هن پُه زهٔران سیت شراک
بهاجره دوان آو دیو رجیم
چهو دپه مست خداین په تش ما په لوی
سماعیلی تش دوان گو بیتر
دپُس تم ته کاخه مول کړه نه په کا
دپُس سمعیلن رضا چهو س لغ تت
سپس آوه بابس تشه اسمعیل
اما کیاه سنا گو خلیل اللهٔس
دپُن تش مه در خواب ټوهم عیان
ثه کیا چهوک نان مصلحت امه دن
بوانشاء الله کړی صبر تن
مه وسواس تراوان چهو دیو رجیم
دِرک کنه بر روی ملعون شعار
اوی حاج تراوان ست کنه فل
پکان آمی شادی کران در منا

سماعیل تش پت دوان شادناک
کړی ماره شچهوس په یار رحیم
دپُس هاجران په رضا ثه ها ره لوی
توان مالو چهوی ماره نی چهم خبر
دپُس یم چهوش امر پروردگار
مذلت دوشن جاینی گیه لت
توان کتومه چهوک بابه و نیتم دلیل
مگردت رضا آسوی اللهٔس
نچو کرپه قربان کره هم بیان
دپُس تم سچا حکیم حق زودان
مه کر بابه تاخیر و تقصیر ات
پهران چهوم مه سوی ره مستقیم
کرک مال پتر و تتی سنگسار
یتت تم زه صاحب ذا ابلیس ژل
سو قربا نکوی حاجین هندینا

هجرت چهو الوان مهر پیر
یامر خدا ...

دپس سمعیلن ... خلیلین ... رضا ...
...

کھتوس خشم برسنگ دارت زن دن
بیکبار دپوتھم زہ مارن خلیل
ذبیح اللہس یتھونہ اک تار مو
کمن گوک تکبیر و تہلیل و حمد
بجاژی لونت معنے خواب را
یہ سنت چھو ردقت قربان دا
فدا اسمعیلس حقن گوسفند
چہل سال آسوی بہشتس اندر
دپان اڈسو قربان ہابیل آسو
کران حضرت شیخ سعدی بیان
چوبند بفرمان داور بود
خلیل اللہن مورسوی گوسفند
حوالہ کرن ہاجرس اسمعیل
سپن مدتھاہ جبرئیل امین
بنا کر گراہ بیت خلائق سمن

خلیل اللہس کن کرن کت شرن
سنت بار روالوم منع از جلیل
خبردار چھوی تیں زلک از گلو
چھو تکبیر برحق سو تہلیل و حمد
کرت اے است راضی زہ سپنوی خدا
کرن اہل قربانی چھوی ادا
لدن ابلق سٹھاہ دلپسند
سٹھاہ آسو فربہ تہ چالاک تر
کھتس ہیٹھی پانہ جبرئیل آسو
سو فرما دلوی لوکہ ہی ون عیان
خدا ئیس نگہبان یا ور بود
یہ پیش خدا گو سٹھاہ ارجمند
سوی شام گو پیش پانہ خلیل
تحیات ہت آوتس پٹ مبین
بہر حال ہر سال تت کن منن

٢٦

نبی آدمن وانتن وک کنن
نصیبہ خداین مین حج سو گر
کرن حج چھونس تیوت یم یوت ون
خلیلن بسوئے خدا پرشا
بپاکیزگی نام گوہ آن بن
دپس جبرئیلن دپان چھیوی خدا
اگر کینہ ہند بار خاطر تو لک
نہ بہتر ز تعمیر کعبہ بدان
انکنا دلاہ اک کیف زین سبب
بہ از سنگ و گل خانہ کرہتن یار
کرک صوم و صلوات و حج بشمار
عملہائے سکو ہزاران ہزار
پس انگہ خلیل اللہن تذر کر

بنیمت چھیم آس ون تم نن
نمو اک نہ یا زیادہ لتبک پر
بباطن دن ظاہر اگر یہ نن
زمن خستم گو وادہ کارہ بنا
تقبل دپوک کار ربنا
چھونہ قدر چندان ات نزد ما
گرسنس غذا دک برہنا دلگ
کرنت ات طواف ظاہر چھو بان
رہائی لبک تری رنج و تعب
دلک خانہ لدمی سو جائی قرار
دلاہ رنجہ ناوک گرتھی نابکار
چھہ ضایع تمس لبن کری دلفگار
بجز میہمان زہ بری نہ بوبھر

مناجات نمودن حضرت ابراہیم از حق تعالی برای زندہ شدن مردہ

تفاسیرن اندر چھوار قسم نی
پرانی چھہ تی خاص تہ عام تی

غلوله کرن چار یا ہفت تت
کرن ہو ہوی آلو اپس ہمن
سپن زنده از حکم قیوم وحی
چه کهه چیز سنت خلیله سندی
سۆن پای جامه ولن آبدست
بیه رسم ختنه ہم
به تیشه کرک ختنه پانی ته پال

کو ہن پٹ تهون رٹن کله ہیت
دوان گے بسر ہا ہتو لاج تن
یقین غافلو کر دلس کاس کهی
ژنس تها و یار خلیله سندی
بیه کر نه مسواک نه گونژه لیست
بوڈن وچه اول تم دیُس کاس غم
دران ونت بوی عمره ہشتاد سال

آمدن فرشتگان نزد ابراہیم علیه السلام بصورت مہمانان و خبر دادن ایشان بوی از ہلاک قوم لوط و فات خلیل الله

دوہه اکه جمع ملک بر خلیل
ہفت اد شان آمتن اختلاف
نکو روی خوشبوی کرداره جان
بصورت جوانان ہتی امردان
خلیل الله پٹ گرک پس سلام
معلوم نو چهو نه کیاه ناو چهو

دوان آی از پیش رب الجلیل
مقابل ونان آسس به بو زصاف
خوش اندام ته فرحت آثار جان
دچهت تم گرڈان شاد بوی غمزدان
دپوک تم بو آسس جواب سلام
بایین قد و قامت بہاه باد چهوی

روایت چھ اندر قصص شہر
نہی تہ اس کرنک نشان تم
فیر حضرت نوح شتو وونک
بیان لواطت لوی یا عیال
ہرگز نہ وو رازنج بذات آس
نہ شاہان کران کا رو وہ رک آس
زمردان جنگی ہر شہر چھ
رسولان حق گی الوک پتھ
کہ حضرت لوطیس علیہ السلام
سو اک شہر ... دعوت میں

۹۰ ۹ ۱۰۰ ۱۲
نمت فوتہ مت تہ یہ زان عفیف
کرک ڈاٹے ور دل چگونہ بنہ
بجر باپ ماور دوان سوی لد
زبخت ائش حق مہ کر کنہہ قنوط
وہن ورینی کینژنی نسالنی
کران امر معروف آسوک بیان
کران امر آسوک سو خیر التسی
فواحش کران آس بیدین گی
امردان کران جرم با امردان
لواطت شب و روز لوی تم ذندان
وتن پت دوان آس ایذا دوان
شریعت برہمیہ سند تم دلوک
سپن بد عمل سخت لو وکنہ باک
وُنی کیا تھی بد شہر آس پنج
چہل لچھہ شہر لوی آدمی

معنے زنسار العمر شریف
فرشتو دلوک قدرت حق ننہ
زبیران عجائب چھو کیا ازا حد
بہ تندی چھ آمت ہئی قوم لوط
پرن وعظ کیتاہ تمن صنا نئے
بیہ ہئی منکر تمن کر ویان
کران کار بد لوی دوہس راتسی
حدود ول تہ ہل در بد آئین گے
کران آس نن پاٹھ تم چون ودان
بیہ کو نزن زار سی یم گندان
ہر کس گرتہ ہان آسو پا کا نہ بوان
وتن تم تسندی بچگوان کر شر لوک
پتو گی لقہر خدا تم ہلاک
دوان حضرت لوطسی آس رنج
کران در بد و نیک بیشی کمی

پراکندہ نمکین گی لوط پس
صفائی تمن ... صورس
کمان گرو ... فرھہ ...
دیک قوم ...
خبر جا ... عصیب
ییہ فعل بد ...

دپوی جبرئیلن میکائل اتی
بدروازه شهریم هت سوآ و
اندرثاو شهرین تن بیه اتی
انک برزبان یک سخن چاربار
زنِ لوط بدکاروکردار آس
نبی حضرتِ لوط مقبول تراو
چه اکثر نکوکار نبی بدزنان
ونان مختسی هوته پهوس چه در
دواق گیه قومس گرن اتی خبر
تمی آسے از بهر فسق وفجور
کرک ذور لوطن کرن نه رها
نبی لوط ترسیده از کارِ شان
ملک اس چه آمت هین پر عذاب
بیک خشمه نسته گیگ چشمه کور
ثو لو اس پهروتان نه چشمه باز

شهادتنه یه اک ترووی اندو چهی
مِتس نش سوآ وکو سخن باز دراو
گره وانوتا مست ونن بیه رقی
گواهی برابر یهی آبه چار
سو مردار میلت بکفار آس
چهو افسوس نش دولت دین راو
دوهس ات ته روز رتش نه نان
زنانه ز کذب ریا حیله پر
چه از لوطسی آمتی پرهه زبر
کرن بند لوطن شو دروازه پور
اتی ثای اندرزد لوار
پڑهو دپوس کهوشرمه زآزار شان
دژمک ژهٹ بو تهن جبرئیلن شتاب
دپوک یا نبی تو به کرتو لکه شور
دگر باره لاگو نه گردن فراز

زوبیا وعقبی می گژھ رہ کار
اول کار عقبی کرم اختیار
ہجرت نہ نحلت اوی می پتو
نوی قدرتن ان پیاوی نتو
زدیبای عذار برون گا
باکرام درات مرقون رکھا
وتان کیو اخبار اخبر ارائی
متن یادہ نتی دوان ہرتل چھی
دپان او دوکھل اہ سی مانم
دعمرت شریف نعش علیہ السلام

وفات حضرت اسماعیل وحضرت
اسحاق علیہما السلام

سماعیل و اسحاق فرزند او
پیمبر دوئی خالق کر نیکو

۳۰

سماعیل سو زرک مغرب زمین
ودرانچا لبان [illegible]
متن ژہ مند دعوت بیچارہ پال
سلطان دین [illegible]
یس تکمث رفتی [illegible]

میز ظالمس شس جہان آسیہ تنگ
بمعنے بلا یہ ڈسن پٹ انس
تفسیر زاہد یہ مرقوم چھوم
لوکٹ اکن سیو لوزنہ زن یوان
چھو لکھوشت اکھا گو میانِ حرم
معلق سو کن روزا ندر ہوا
یہی سانہ بیرون سو گو از حرم
پس انگاہ لوط نبی باکمال
بطاعات حق نتن سو مشغول اُود
سماعیل خوش کیاہ نکو فال آسو
خلیلس بلیہ واتو وقتِ رحیل
وصیت کران سوی فرزند ہا
عمل می کرم کامنی ترٰن تو
اول کھیوم نہ رزقکوی کنہنتہ غم
دوئیم کھیوم نہ غیر مہمان طعام

متس پٹ پتو ہا رہ باران وسنگ
بلاین ہندی کوہ کھسن پٹ متس
کلان سنگ آسی مقدار خم
بیتھی پاٹھ اخبارہ مخبر دوان
پو اندرہ ناچل کرنت ددم
بنانتس یوسی آس ڈجنہ جوا
تتی پیہ یتس پٹ رجان گو بدم
خلیلس لنشہ گو ہاجرہ عیاول
سپلس آو واسحاق اندر وجود
زاسحاق ژہو سیزدہ سال آسو
گژہون سوی حق گو سنہ کبھ تغیل
جگر پارہ ماراو دلبند ہا
ترشی کامہ اندر بیابان یوانو
دپوم نہ نگہ کیاہ لو روزی خورم
سوم کار رجورا یلہ برونٹھ آم

روانہ سوی مکہ گرہ بانز پیب
کمن معطین تتن عطا کنتہ
وحسب الا [illegible]

زعمر شرف شیس علیہ السلام
چہ اکثر عرب خاص از نسل او
خصوصاً محمدؐ شہ دو جہان
زاد لاد او در جہان آمده
سو گو تاہ پدر خاص ییں تھے پسر
سو برج مبارک چھو کیاہ سعد ور
سو اسحاق چون ماہ تابان لو
دو بس کو کنعان کی مہتر ن
تس عیص و یعقوب فرزند او
بہ نزدیک سارا سو مادر تس
ہتس عمر تس شیث باشیث زیاد
علیہم صلوٰۃ علیہم سلام
ز مطلوب مختوم حصاہ یہ گو
بروز جمعہ ختم این بہر گو
بہ کر وصف ساروی خلیل اللّٰہ س

ہتس زیادہ سنہ تر ہی سلام و ام
تمی فرع تازہ چہ از اصل او
سو بیشک چھو شاہ کہان و مہان
بدا رین شاہ شہان آمدہ
سو ہانگن چہ کیا خاص ییں تھے گہر
ز برجی کہ آید چنین ماہ و خور
منور از و شام و کنعان گو
سو مصدر سین خاصہ پیغمبر ان
پس از مدتی از جہان ہم سو راو
بشام اندرون گر کہ مقبر تس
فقیہن بہ بستان بہ گرمت چھو یاد
بر اہیمہ سند قصہ گو کیاہ تمام
ثنا سوئی حق جان قصاہ یہ گو
ز پردہ ہو یدا امیوک چہرہ گو
کر واس صفت ون کلیم اللّٰہ س

۳۱

غیر کس باکرام کرتی لیکر
تو نعم الوکیل و نعم النصیر
غلام احمد ا یاد دادار کر
کلیم اللّٰہ ون قصہ اظہار کر

در بیان ولادت حضرت موسیٰ کلیم اللّٰہ و انداختن والدہ اش در رود نیل و گرفتن فرعون و فرزندی و خبر دادن منجمان بفرعون ملعون

از تولد شدن او
اور اعطا فرزندی
معنی بھی بہو بخش پیارا بھی
وناتی زموسا کی عمران بھی
بہ لادی یعقوب پیوند تی
الوی نام تری پیر و گیر چھی

خلیل اللہ سنت نبیت یہ آ و
لعینن کرن ظلم و جور و جفا
صنمہا کہ بر شکل خود تم گرن
چھوسو بو خدا بڈ تہ ہم لوک گے
مہ طاقت چھو نہ بو زلس تہو کلام
اما کنو سنا وا تہ اسند مقام
خدائی کرن یا سی آ شکار
سمت لوک تس گی سو ہو چھ و ذلیل
بزدراو تہہ ساسو در غار ژاو
ان تہو بقبلہ خالیس کنو ی
ژہ حق چھو ک مہ باطل کرم اختیار
منگان کہنہ چھوسی نہ زغفتی خیز
یہ کنیزہا منگے لو تہ دم در جہان
بزاری یہ تم سوی یاری دین
نصیبہ نہ آسوی سعادت بس

سو در وقت فرعون ملعون نزا و
کر یو بندگی می چھو سو بو خدا
ہمتن لوک ساجد نہ عابد کرن
یہ ابلیسی بوز نہ کرنہ ہے
و نوم ر تو بو چھو س حال بدیش آم
و نان گیاہ چھو بہتان نہ بدکلام
خداین سنز تن کرن عیبدار
ژہ ان آب بد چھو ک خدائی جلیل
ژہنتنال رچک بزاری سو آ و
دتن سجد معبود سی تم و نو ی
بمعنی یہ دنیا ہی نا پائدار
مہ چھوم بس بدیناژہ تہاوم عزیز
تلف دین و ایمان کرم ہر جہان
دران نیل گیاہ آب جاری بہین
مگر نحبیت تہ شقاوت بس

که هر کوز حکم خداوندگار
کرون غرق در نیل تس چهوی سزا
جوان لکهت رٹو یه ته دراو تام
تفسیر یعقوب چرخی عیان
که فرعون ملعونی خواب ڈیوٹھ
دپوک زن تس واره خوابس اندر
کری ملک برهم سو بیدار گو
زما جرز کاهن منجم تره ساس
ونن خواب مینی نه دپوهس یمو
کهوان نان جوته شبس بوی بدار
عبادت کران دیونی آس تم
کهان دیو بوی آسمان آنز مان
یله زاو حضرت رسول کریم
عرض حامل عرشنی از جلیل
کرو پیده پیغمبراه نامدار

پهری بوته دین دولت بیشمار
بلا گفت گو بیٹھ چهوتس نی سزا
سو جبریل آسوی علیه السلام
وهب ابن منبه روایت کران
ستهاه آسو تعبیر تت بچه کریوٹھ
شو دپیند شہنشاہ یوز درور
پراگنده مغموم بسیار گو
کرن حکم ساری بهمت پیش آس
گرٹهت چله تعبیر بهت اس یمو
شوگگان آسی اپٹ دهس روزه دا
که شاید ونن خوابکوی معنه تم
کلام ملایک بکاهن ونان
کهسون دیونی بندگو گے رجیم
سپٹن وحی کاندر بنی اسرائیل
کڈهی سوی ز فرعون ملعون دمار

بصدف رحم گوہر نطفہ واتو
بزن دپو نہ عمرانی ژورہ نھاو
میادا اگر سر بہ ظاہر شود
خبر کاہنو کہ کرک سخت جوش
دپس تم گندان لوک بابکہ کرہ
ژٹت جامہ تہ روی کردہ سیاہ
کہ اندر شکم چانو دشمن سہ واتو
دپوک تش ژہ کر صبر چارہ کرو
زنانہ کرک جمع مارک لپسر
سہن وقت کامل تہ موسیٰ بزاد
دپوک پادشاہس و رین مہ سوزاو
مدارک معالم مواہب و نان
موکّل یتھی پاٹھ گی موکلان
بنچوئیں زوان آسو ماران تس
سوائی زبان آکھنہ کنہتہ سود

ہمین شر زہ مریم[2] تہ ہارون یاتو
بہ سر خوف امت بفرعون آو
امس ہٹ بہ فرعون قاہر شود
شہہن پرژھ ز عمران بہ کیاو وتھو خروش
منجم سمت گی بگہ تس خبر
کران ہیش پئیں فرعون گی آہ آہ
ہمین پرٹ لعین خشمگین گوک کاتو
ژوہ بلہ ہتھ سند لسون کر ذرو
اگر کو رہ آسن متن عفو کر
یمو کاہنو کیاہ تو لگ کرہ یکہ باد
یہ لو زِنت بفرعون سہہاہ لرزہ زاو
موکّل کرک دایہ ہا بر زنان
پس انگاہ یم آسہ حامل زنان
منت ساس مارکت یتھی پاٹھ پیں
کلیم اللہس اچھ معبود بود

ولی شرط چھوی ژورہ نھاون اندر
دیہان اُدچھ گی موکلان تم تتوی
نگہبانی لو کری نہ تس کر
دیکہ عردہ کور یس نتھا و درفو
دین واللہس سندس غم تحجرز
کس تازہ گی پیدہ پاتی اندر
محبت سند گس جانی اندر
بحشس سہ عاشق پیٹن شاد
یہ یوسی ادرس وقت زاد

پیر آتش تتھ را اندر لو تتوی
یہ ہمیشہ نی تل ژھوں بت اندر
یمو بچہ دپوکہنہ کہنہ ژل بر
سپس ما درس آبہ تر دو تتھ
وچھون گگل تہ ریحان پیمن ظہور

یہ موسیٰ کران آسو بازی بانان
بہ ایمیہ سہ پاٹھ شیدن و جان
رنش زین ریحان ژوروس والدہ
زفرعون ملعون سوی غم زدہ
زاولاد لاوی یعقوب سپس
دوان ژورہ نش شیر سوی خوب ہیس
دپس کو سلامہ جنتہ شیحال آور
منبر فطرس پیغمبر ژہ لوب
منہ نتہ ابن کری لفظی ربری
سپس زہ وں نتھ وں المال صنادق
ساوہ نتھ زہ شیخ وی العرش
سپس نیلہ ابد
یہ بعد زہ شیحال

مگر آهس کهوڙان ز دشمن دو هي
اڻن نر که ڇپاناه صندوقا گرون
دس گوس شڪ آيه سنجواه مين
گئيس نه وتي بسته رخانه آد
يقين گوس بي شڪ لعي شعي ابر
کرن توبه آزاد گواز بلا
يه گو مومنِ آلِ فرعون زان
بصندوق ساون ته تراون باب
سوئي باغ فرعون جو يا پکان
بوقتِ صبا وانو در باغ سوئي
زنش آسيه نام بس خوب آس
بچو کاهنه تش ليک اک گور آس
بفرعون وٺنت آس کاهن خبر
گڏهي بيشڪ از جوئي لنا هن
ڇوپراڻان هنت يارده ٽنڌار

ڇه دشمن دوان گت هون تم ڇهرپي
سوهمگي تمي پانڙ پاوه کرون
دوان گوسو جاسوس فرعون نين
سين گو زسوئي سوئي فرعون راد
بسنز کاهنو دن سو شيچه نه خبر
اڻن ڏوره ايمان تش تم بلي
ڇه بعضي مفسر بتهوي هيو نان
کرن بند از غيرت تر نه آب
امي جو به در باغ گو سوئي دوان
سو فرعون بزن بر لب جي ي ڇوي
ز اسرائيلان قومِ يعقوب آس
سوا ز علتِ برص معدو آس
دوشنبه فلان لو ۽ وقت خور
دوا گوره متن ڇو آب دي هن
ني دقنه صندوق گو آشکار

پیٔے دایہ ڈیشِتھ گمت مضطرب ‎— پراگنٛد فکرن ہیت مضطرب

بوٗ ہا وُوشہ نیکہ خو اماہن چھو ‎— اَمِس طفلسی وارہ پاہٹی رچھو

دلاسا کرکُھ تہ دیوہس اتھ ‎— گرٛ ہت ہا جہ احوال ساروی وننُ

سِپٔن شاد وارہ سہ بوٗزنت دم ‎— بدختر پکان آیہ سی ہمقدم

وچھِن دوٗرہ تابان دُرِ تابدار ‎— رٹت آسو فرعونَن تس درکنار

انان دایہ تس ہایہ آسس رٹان ‎— چھوان شیرنی آسو آسس وٹان

ژہان آسو بایہ خویشتن ‎— وسان آسو تنٛ شیر اندر دہن

تھوک والدس یام اندر کنار ‎— رٹن بوٗی ہا در سپن میل وار

بپتان اُوتھپ کرن شیر چانو ‎— تہ کوٗسہ چھکہ ہن کیازہ چھن شیر چانو

لفرعونن چھس لہ خوشبوی تن ‎— مہ چھوم شیر شیرین وپاکیزہ تن

انان ییٚس کس طفلسی پیٚشس من ‎— رٹان بب چھو چیرہ چوان شیر من

دیٚت تس سجانہ یہ بن کت کرن ‎— مقرر تس سیٚت اجرن کرن

بہر ہفتہ آسن یہ درپیش ما ‎— سپن خوش پٮ۪ن پرٛ چھو وعدہ خدا

ونکر وغیرہ کھانی چھہ این ‎— کو چھہ کت رٹت موہِس لعین

جرنٛت ازٕیس فرعونسی بوز دُر ‎— اتھوی نیوک اکھ کف توان تیٚھہ چھو

جواہر تہ اخگر ہین دوِن اندر ‎— بسی کتھ شوٗبہ بانہ انکہ وونر

بوٗنی جواہر کڈن دِیت پاک ‎— زِ حق جبریل امین نووتھ

تمی دست نیوس تس باتھ وان ‎— تنگل تھد تتن تہ لدن زٕبان

زبان مبارک دِیُس مختصر ‎— بہ فت سخن تس گرٛ تمان بوچھہ

بعضی روایت کران سیٚت پاک ‎— پَتہ دِیت تس باتھ وان

ودِس گو سوٗتس عقبس ہن بعینٔ ‎— ژٹہ ژٹ کہ دوا

سیٚبہ عشقس سنت ہاک تنگ ‎— تہ جلوہ دیا وآن

نفرعون دِتہ مژ ہمیشہ یاہ ‎— نفرعونن ہرتہ مٲنتس کہ خوشہ

وِتیہ تہ نَتہ ایمان چھو ‎— ولبہ چہ تہ شفا

دواہا یہ ساسوی چھ یَلا علاج ‎— تہ نیکو ایگہ ہایی حس حپا شنتن وزت

حَتہ تشس فطلی ودستہ ‎— تہ کھنٛتھ کچھ ہسن وَلسین ان

تہ پیکا ہیٚچھ تینچن وبکاح ابن بُعیب ‎— پتہ نفرد امامن دِیٚتن عصا ان

شعیب علیہ السلام

چھ انہ مصر واتان کاتہ پھیرن
ییمن نوحہ کرن موسیٰ سن
دیوان لاکہ چھوردن زن خبر نبن
میانہ نبر واتو کار واپسنہ کر ین
دوان دیوان نہ بن نخا نہ ہچین خلائق چھین
وکھ یمہ دوان کیانہ چھیرن ذراد دلیں زن

سپُن یام بالغ علیہ السلام
غزالہ سپُن بلبیت لہ ز بر
کران قبطا سبطیا آسو ہر
دپان قوم فرعونی سبطیان
دپُوی موسہ ہن قبطین پتہ روز
تہ مہ لوُزنہ کڈنہ مشتاہ تس
تتت قبطیا آسو نہ ہیم زہ ژل
مہ نفس کرُم ظلم تھاوُم سکنے
سُو قبطی لبفرعون لوُ نا لوُا
ییم ما پتہ مہ ہیم ما قصاص
دپُس مومن آل فرعونی
کھوژان چھوس ژہ پیٹھ ماگرہ ہن خونریز
نصیحت کران لو چھوسی وارہ پاٹھ
اُمی ساتہ بے یار و بے زاد وراو
وتھوس جبرئیل امین دوُنو نتس

دپن ابن فرعون نتن خاص و عام
پس از شام گوسُوی بشہر دگر
دپوی سبطین موسہ ہس داد گر
دپان قوم فرعونی قبطیان
ز سبطی ژہ تھپ ژن نہ کت میان لوُزنہ
نتھر پیونہ گو نیر نتھی نزو اُس
زحق موسہ ہن مغفرت منگونہ ژل
کرُس مغفرت غافر ذنبنی
ہراسا بموسیٰ سپُن وارہ یا
دِ دِمُم ما ایذا چھوم چیگو نہ خلاص
چھوُ ظلمت سٹھاہ ثور بیعونی
بشہر دگر دَن ژہ ژل تیز تیز
ز اسلام و ایمان سٹھاہ چھوم مہ ٹاٹھ
خدایا ژہ چھیم مہ ناشاد دراو
تُہ بہ ژہ ژل کرتہ گن مدنس

چھ یُس چھوردن زبر کہ سند نیر
قوم نہ بجیب حق چھونہ دسنگیر
خدایس عرض کر کاکہ ناکاران بابر
چھو گوڈ نیت حیبنہ بنیدی کھ تھخ
کمن سنج تس نبی شعیب
پیمبر بلا ریب بہ شک

پہ لوُزنہ گو ہر شتہ یار
ضعیفن دوان کیاژہ چھونہ ییب
بزرگو کام چھوی سرد وُنہ
چھو بعدی بانہ کھنت تھا و منت
لکیہ نکیہ سند ہر دو سرای
دپوک موسہ ہن پانچ ابن خطاب
افضل پیرزہ چھوی ذکر تہ کیالنب پہ
شبر تیکیہ پھینہ قدر دان
نجم خارت ہن گین گوچھان
عمل نہ تعلیم چھی ہیمم رچھان
چھ شیطان کلین زبند پھلان
نصیحہ چھو بعدی ہیئی فہم تق
کران حسابا خدانسی ذول دوشوق

ادب نه چه رتن هند کران آن زه پاس
بیک کلمه گوبے ادب نابکار
اتی آ و غیرت بموسیٰ کلیم
اگرچه سهاه آنش حکمت بمی
به تنها کڈن آب نان چاه نو د
دپان اڈ دگر چاه وچه موسهن
دتن آب کهالت مواشان شان
دوان آ به نه ژا به در پیش آ پ
به رو داد باوک به پیش پدر
مچی آب ڈتو چارپا سیر کر
شعیبن اتهه سیت بسیار تن بمتن
بدختر دپن نش ژه دپه رین
دلپوک تم برائی خدا کرمه کار
شعیبن دلپه د دعوت مه کر
بجاتی الوک نه شعیبن دپس

نظر کر بانبیں کیاه گوس ڈاس
گپیں صابیه نیکی هزاران هزار
خلائق وچهان دوره از نزس و بیم
دوهن آهنی آتس یکمپت بمی
بدلوی که کهالان ده مرد بود
نمیوک ٹهان اک کن تلان جهل تن
سوئی خانه شادی کران گپیه شان
دلپوک تم سولی از کرو کیاه شتاب
جواناه اکهاه آ وکیاه خوب تر
فتکم تیروی سانه وی نرلیه بر
وچهون تازه عادت آیه سوی بمین
الوکه برونه کن ماحضر هنوکه نن
چهو اجرت امیوک میش پروردگار
تناول بکن شاد دل ژی به کر
ژه به بیت بو نیتهر دمی پیر چهو آن

کلیمس کلس دراو کیاه باز خبر
شعیبن کرن لش تنتی کار خبر
بیونی حواله کرن ذمه سو ر
فلان جایه اژدر جهونری که نور
بنیت به سوار در نتوی بیر زمین
وڈدپیڑه ملی ترا و سر بر زمین
تنکه عاصه هاون نه گوسوی بجوانه
سو اژدر ز امیان بر آمد شتر

تنه پهل ڈادم به بونقش عاشقس
کرذوده دوش خلش عاشقس
شعیبن وجهون اریاه سوی حلیم
رضا رو دارت پیڑه سو موسیٰ کلیم
وپایه هئی رجهته سال و جهرن
نکر دمه میانوی ژه درین دمن

٣٨

بیسن عاصتی اژدر اه زور
بیسن عاصتی اژدر کرن مختصر
به اژدر دو بنی شره بنیاد ار کره
سو سی بایمه سوی از ار کره
بین خوش بما سوی شعیب دین
بجانه و دوان کو سوی کیاه بین

بید بیزن الوک جهنی برلبه بزن حلیم
خلاصی ماسی لب ... بمن بیاه نه بچه حلیم
ذوان ناده بر ... سهمن ... مستطیع
خلاصه ... اجتهی نس ... ار بر
ذمه بهن کرن ... نس وفا
دپا پکن زکاون صفا

چهو لکھمنت ہتھی پاٹھ اندر قصص ۔۔۔ وری آٹھ آدا سپین مو سہس
شعیبن بسال ہم دپو سہ تام ۔۔۔ زون ہم پو ہش تہ ہم گے تمام
بیہ وریہ ہم تیر مادہ زون ۔۔۔ یقین زان ساری تہ تم چھوک لوڑ
بیہ وریہ دپوش زون ہم برہ ۔۔۔ سیاہ سر بسیر ژی عطا ہم کرہ
بیہ وریہ دپوش زون ہم سفید ۔۔۔ دھی ہم بو ژی نہاد در دل امید
بیہ وریہ دپوش زون ہم دو رنگ ۔۔۔ سفید و سیہ ہم تہ نگ بید رنگ
ہتھی بجہ نوانی تہتھی گے زوان ۔۔۔ کلیمس تھی تیر آسوی دوان
کلیمس بلہ گی جمع گو سفند ۔۔۔ شعیبہ سندہ تش سپین ہم دچند
کرین ذات پاکن بہ برکت کثیر ۔۔۔ گدا تس لشہ آس شاہ و امیر
خدا یا گدا چھوس تو انگر کرم ۔۔۔ صدف میانی از در و گوہر برم
بپاس شعیب بپاس کلیم ۔۔۔ رہائی مہ دم از عذاب الیم
بدنیا و عقبے رچھیوم از وعید ۔۔۔ بو منحوس چھوس کر مہ یارب سعید

رخصت گرفتن حضرت موسیٰ از شعیب علیہما السلام رسید در وادی ایمن و دید نور خدا

دیانی چھہ موسیٰ چہل سالہ گو ۔۔۔ ہتش لوی تہ والدہ یاد پیوہ
اجازت شعیبس علیہ السلام ۔۔۔ ہتن با زہت در او سوی شاد کام

چھس بس بیچہ اسعود رسد سکان
ہو حمل و زن نہ پیش داراو بان
سکان از پیم وادی ہیمنس
قرار ادمن لغزہ جان اوہ پیس
پیار کسدہ ریزہ مواتاں سپین ان
پیر ہم جمعہ لغز سوی پیش ان
سیکیو صفورا سین نعمت
سیہر زار کار از فضل پروردگار
نہ تش میں سیتہ مفصل سین
پیار کندہ از بہ ابکس سین
سپین نہ ہیمہ لغز لکھ دور
وچھیس را اندر جلد سرہ چھور
دوکر امن جان تہ جلد منکہ ران
پہیوعرہ نیچ بو اونارہ مین

۳۹

پیکان گو باپتش سو دوران آسو
سو دوران موسیٰ تہ دوران آسو
پہ دوزان لو نار سپینان قریب
جستش سو گو وچھو نہ حال عجیب
بزا گو سچ پو موہن کو ہس بزا
کران چھوم خدا پن دپوس چھوس جدا
پہ چھوی نور میانوی تہ چھو نہ یار
یقین زان چھوس چانو پروردگار
پہ وادی چھ مقدس نعلین کس
زول فکر دارین کدر و رتو
پیہ دو نہ تی کیا زہ ورد راست
کلامہ نس ہم و وحشت بہ ہاست
عصا چھوم پہ اتھ چھوس فکر نیم کران
بو بی مو اتھان کٹن نیم اران

دپان چهوس کلامہ بوکرہ ہاڈہ بیت — ڈہ کرہ مک میہ دوہ رات برہ ہاڈہ بیت

بیانِ معجزاتیکہ بعصای موسیٰ علیہ السلام بود یافتن موسیٰ معجزہ ید بیضا وامر برفتن دپیش فرعون بعبون و مشرف شدن بتشریف نبوت حضرت ہارون علیہ السلام بدعای موسیٰ کلیم اللہ

عجائب سٹہاہ آس عاصں اندر — چپے صدق ڈی بوزکنہ مختصر

بموسیٰ پچکان بو کران سوی کلام — رچہان آسوبش از سباع و ہوام

بدشمن کران جنگ توشہ تلاان — گہ خواب تیران حفاظت کران

گرشت ہان ڈہ نہ شاخن بوکہ — کڈان آب انبجہ چوان یوسن لوکہ

دوان آسو ہرگاہ تنت برزمین — بنان سایہ کل میوہ تیران ہمین

بمی میوہ مرغوب دل آس تیس — رتی میوہ مطلوب دل آس تس

منور سہ چون شمع اندر شبان — چپے آب بر خاک دارت دوان

تولان نہدتہ بوآب تل و سان — تھکان بو پچکان اسپ زن تت کہان

دوان پشت تن سیت آسوی کلیم — عطا توبہ پس پٹ زدب علیم

دپوس ذات پاکن بہتر تراو تن — زپیس تراو تم گبہ کر بکاہ کتن

دذن پت نظر گو منوی مارتت — ڈلائی گمت پپٹ ذنشار ات

گره از زبان مرا باز دار
نه پیغمبری مه کرت احترام
کرم یاره اندر نبوت مه بوی
مجیبن اجابت کرس اندرین
ز موسیٰ سو هارون فصیح المقال
روایت یه پیش صفورا کلیم
کرن سجده گو بیاک حالاه وچهان
ونن با صفورا همه حال خویش
یه لوزت صفورا ئنی تس و نوی
درنگی مه کر حکم حق ان بجا
یه تنها روان گو ته در مصر زاو
صد آگرنه دیو هس کن چهوک زه تام
بیس سه او هارون تم پرزه ناو
وی کیاه بو ڈلیشت سه بیهوش پی
کرک اوره نه لوره پرسش تمام

بتن منز یا رب مه ممتاز دار
ز تشریف آن بو مشرف تمام
بمعنی سو هارون فرخنده خوی
سپئن بوی تس در رسالت قرین
کمال سخن آسوتس چون جمال
پیکان آو حوره وچهن تس ندیم
رمس گره گهاچون شبانان رچهان
یه الو تام از حق رمس آه و پیش
فرعوس ژون سچه گره تس کنوی
بهر دم سجاریچ چه تس لش له جا
سوئی خانهٔ خود برس پٹ سوا و
بو مهمان چهوس پیش نوهس طعام
دپن ماجه نه بنه موسیٰ یه آو
کناره کرک هوشه بیت شاد گی
دپوک موسهس پس علیه السلام

عبر ساره هاره مون انتقام
بذا اهی که از حضرت کردگار
مه کهوریو گره تو چهوس تهتی لوبار
سوکراته تل وقت تو
تو هی دون خدایا نه چهوس رضا

رفتن موسی و هارون در پیش فرعون بطریق رسالت با دو معجزه واژدها
شدن عصا و ید بیضا

بعض گمان گو چھو ن جہان
یہ گو سو نوی بہ پیش شرو ان
نبی بہ تمہ قوم تھ چھوس یزدان
و بعد بہ بعض کسی ہیچ نشان
زہ ازاد کرتھ تہ ٲسیطان
بجا مٲی خود دم گڑھن تس دمان
ریت سو منی سو در بندگی
کنہ نامو کھن یافت فرزندگی

بفرعون کرڈ یڑ وانو خبر
شبن لوی تتی کنہ تہ پانچ نہ اک
ز پرسش خیالا نہ گو دشمنس
لعینن سُو موسیٰ تتی پرزہ ناو
لوکُٹ ژی ازٕ چھوک اَسہ تالبست پال
بخوف شما سوئی مدین لو گوس
پیمبر لو ازٕ مرسلان تم کرُس
دو شی بار لو دلو کھہ تس اَسی رسول
نہ بارن تتی رو بموسیٰ انون
لعینس گمان لو یہ موسیٰ چھُ کل
اَسن اہلِ محفل کرن منفعل
ژہ تم تس چھُ یُس خالق کلّ شی
دیم کیاہ اگر آنہ ایمان تس
علاوہ کہ ی عمرہ اک ہنتی یاد
کرُس وسمہ ہامان ہید نینی

موتا اک و نان چھو ن پیمبر بدر
بفرعون ملعون زحق بو نہ باک
بدربار حاضر کرن صحبتس
دِیُن تام تس سانو احسان داو
سُو قبطی کرُن کُشتہ گو بیا خیال
کرُم عفو ذاتن مہ در عجز پوس
سراپا ہی ازٕ نو رخود تم برُس
ژہ کر دین و ایمان سانوی قبول
مہ کُس کُن تمن چھوک دیان تس دِیُن
کلامہ بمجلس گرٕ ہس شور ہل
بقول صفاتس و بُن گو خجل
چھ مخلوق فانی سُو قیوم وحے
جوانی شہی سار سی عالمس
دلوک تم و زبر سن شرہ آنہ یاد
سیہ یس کرنس بدآ یبنی

نعیمن چپس یزدہ چھوک رنگو
ہمیم معجزہ ہمہ دم
کلیمن انی عاقلہ تہ ژاون دست
سو فرعون یا قوم کھیاون شکست
پین ازٕ دماغ ہہ تس تمی شاد
بجزانہ کوی شیت گرتھ یاد

٤٢

ہا یمہ ووٹھ تمی تھاونی بند من
ہمہ وو کس مر فصر لعین
سرکشی سپاہ کو پیش لعین
بشکستہ لت سوی پنشس لعین
انتہ لوی تم سرو فنی گرن ترار
تمی سانہ ملعونی بنتہ نیزہ ہزار

خالق پیس سرتہ تہ نینتہ وتک
موسیٰ گرن گمہ تس تہ لبیک ایک
فتمہ چھوم پنش ایمان اونی بہ جلیب تیک
عصا دتھ لو ایمان اونی جوانیہ
کمی دون ہن تمی موسیٰ سپن سنہ
یعنی بازٕ گرتن و زینتہ
ہمیس تن معجزہ بیاک
کرن تمہ بوہ ضعفاتہ نیمہ دون نیت

ميوڪ نور روشن ڪران بوجهان	نوان باز ڪف نور روزان، ن
جهو ڪلمت ڪليمين بليه مم نشان ن	انن پيش فرعون و فرعونيان

مقابلہ نمودن حضرت موسیٰ علیہ السلام با ساحران غالب آمدن عصاء موسیٰ بر آنہا

اميران وزيران پرتو هون مشوره	بموسیٰ درين باب ڪياه لو ڪره
زراه صداقت نهي راوه راه	براه بطالت تهي ٻيا وه ناه
ڏپوڳ ٿس ڪه موسيٰ چهو ٽڏ ساحر	چهو در ڪار جادو گري ماهر
پيه هاڻون ته ساڙي چهو جادوگري	بني اسرائيلن يڙماڻ سروري
غرض چهوس ڪرڪ قبطيان ڏورتر	ز ڪار خداڪس تم بي خبر
گڙهان چهو اڪس خوش ڏوان ملڪ جهي	گڙهان چهوس بيش خوش لوان ملڪ جهي
تعينن ڏپوڳ ڙوڏ از هر ڪران	ڪرڪ جمع در مصر ڙي ساحران
ڪران حڪم جاري ڙو پاري ٻن	سين جمع در مصر ساري انن
يله ساحران مصر سي منز ڙاي	هزاران ترهي يا سنت ثيت هي
ڏپان اڏ چه پيڙه ته يا به ۱۲ شمر	هزاران چه هم سار ته فڪر ڪر
معالم ڏپان اڪ ڏوه آسو خاص	اڪن جاي پيه در مصر گي عام و خاص
ڙو دوه آسو عاشوره يا روز عيد	خلائق جمع گي قريب و بعيد

نه فرعون بعون وچ پوي ساجدو
دران جهين جن ... موسي ... ڪافرو
ديدو سنت ... پوي ... من
... عيان ... من
... عون بعون ... معود ...
... صفي

بيليو موسي جي وهار وڏان ام
بڪيو ... ان قوم ... الاف
... بريدن ... درميان
... برابرڻ ... سوالي

۴۳

زيادان حق احهن دل اني
ڪمن زياده ...
... باطني
حبيب خدا ڪس هزار
موسي اني ... شمار
... عاصد ...

... عاصه ڪري ...
... عصا ... ڪري ...
... رسمان ...
... ڪر ...
... ڪه ... د ... ڪلڪن ...

هين واڌيس گرمئ آفتاب
هي اکئن اک ڏسن ٻوي ولان
ازين حال موسا اسي جان پاک
مبادا هي مار مايون بين
بموسيٰ سين وحي از عنّ شتاب
مظفّر نه منصور ٿي پو ڪرت
دنگي مه ڪرون عصا بڙسکن
ڪلهين سوءِ عاصه تني ڪرِ رها
ستت ساس خروار ازليا ن
ڪرِک ساحر و سحر گي ماره تم
بيکيا ريم مار عاصن نِنگل
سِپس آو لاران سوئ ناظران
ڪرِک ساحر و سجده سوئ خدا
بيه رب موسيٰ و هارون سوي
گوڏه آس مردود مقبول گي

سين همچو ماران پراز خشم و تاب
پن و پيش کهاوردهين تم ڙلان
بخوف طبيعت سيُون خوفناک
اذادن ته تم ناظران فتح بن
نه کهوڙ چهوک ڏه پٽ دشمن فتحياب
ٻنج فراوان عزّت بر ست
بو ناصر جهوسي بنج اعدا بکن
موڙ ره آس عاصن سين اڙدها
عصا ماگرت آس مقدار آن
بوان بوزنه آس خونخوار تم
بتوکرا پوزدور في الفور گل
بمعني تماشاهتون حاضران
چه مومن بخلّاق ارض و سما
چه بي حد صفت تس چهو بهچون سوي
اراده سنڌ ڪرڙ قيوم وجهي

چھ یم مومن سو یم خاناون ان
اون ندرہ ایمان انن خون خان ان
ایمان وردن آتی یم خاناون ان
فرعون موسی علیہ السلام سے
ونعم نشن فرعون ملعون
اوراہ

گرن منز عبادت کران آس یم
لعین یہ ہامان بدبخت نرہ
لراہ اک بنا کرتہ تھز پایہ دار
وچھن بو خدا ابن عمرانہ سند
کرن جمع استاد پنجہ ہزار
پس انگہ بنا لدکھ تا آسمان
یہ تس بوزنہ از زمین بویوان
دتون تیر سوی تھنبہ آلودہ خون
براں فقر جبریلنی ضرب پر
سہ پارہ سپن تت نہ اک پارہ آو
سپن کشتہ قبطی ہزاران ہزار
مزورن نہ استادنی پارہ بیاک
وچھت حال بدتو نہ ژیون تنیم
چھ مغرور سی ایت وانان شرور
رتن یوت وانان آزار چھوی

خدای کرہمس سرران آس یم
دپن خام سیرن تہ ون پختہ کر
بران نرہ بان من شوم پس سوار
خیال بدی وچھہ تہ نادانہ سند
سوائی مزوران بہ بین کار وبار
تتوی کھتو وچھون آسمان ہیچیان
پریشان وشرمندہ گواندران
مہ موساسی مورون رہنمون
دتن وانو مت کو سنس آسو خور
بفوج لعین بیوسو باخشم وناو
بدریا سپن بیاک پارہ وچار
وست آو تت نل سپن تم ہلاک
پتو غیر تاوان زیبون نہ تنیم
گرتہ ہان زیادہ تر دردل غرور
برنج وبلا تیوت تن دار چھوی

ویکن بیون آسمان کرن تہ نشان
لعین خانہ اوس پیغمبر زبن کرہ
بنای خانہ بوز ورین کرہ
تنقضا دیم تنزی کھوز اوان چھپ
مہ از رنجہ کھوز ناوان چھپ
نفین نن انن بنیان ناو تنیع ودنہ
زنن جاہ مہ سگدہ ناو منیل اندر

٤٥

تھون نا لیپی چار معنیل اندر
انکہ آس یاسنگہ سینہ تنی
خوک گومنزی سینہ بیکینہ تنی
ملکہ یہ تہ سایہ کرتس
بامر خدا مایہ بر ہسک اچھو
پہ محنت بن راحت جان پہ تس
اتوی تن بو موسای عمران اکس
دپن تس خدا چھایہ محنت چھان
دپس غم ملک چھی برحمت چھان
ستن آسمانن اندر گفتگو
ادن رنج تن محنتاہ چھی
زیاد خدا قادر تس اکسہ
تماچان سوی خدا سوی کران
تصدیق نعیم تجلی سوی بران

کران لوی تنهی پاڻ اعمال بر
پس نگاه طوفان سوزک خدای
بکثرت هین به هر خانه زای
زن و مرد استاده ودران پس
تهوندن پیر بلند به ٿهاول آرس
پهرپس لکها لو فزاره رڇان
بقهر الهی تنی لو فنا ن

نه ایمان به الو کوجهت حال بر
پس لکشته باران تا چند سال
خدا هیجن سوزنکتن کی سال
کرک باغبان مبتلا در بلا
دعا موهین منگو لوی خدا
ترون کبطین اہل ایل سانتی
لهی وعظ موسای عمرانتی

زقوم ستمگار هو کلاو تم بربر زمین الو کهه جنت تس تس مرحبا مرحبا مرحبا	کراڌم هشتس اندر تهاوتم درین وقت الوان نعمت تس ترقی ڏه تس کر عطا یا ربا

نازل شدن بلاها و عذابها بر قوم فرعون و بیرون آمدن موسی علیه السلام
از مصر با سبطیان و گذشتن از رود نیل و تعاقب نمودن فرعون ملعون
با لشکر پریشان و غرق شدن آنها

امیرو کرک پیش فرعون بیان سڻاه بچه چهو ٻد سبطیان تراوه ڪ بکن قتل موسی دهم قوم او گزیده سو موسای عمران آسو لعینن دلوک نهو نه روزک اثر مگر کوره نی کر ایذا لو ڊمه بنی اسرئیلو بموسی ولوک دلوگ حضرت موهین جبرپس عطا ملک منند تو هی سوی کرلو	خبردار بینه تراو ڪ سبطیان بلاین اندر قبطیان تهاوه ڪ کرن جنگ آسوس نه طاقت باو نکرم شواز فضل نرد آن آسو گرٿهن سبطین سار مارن لسیر بنرهای قبطی بنن خادمه ستمهای ملعون فرهه کن لوک هلاکی خدا سوزه تس دشمنس سڻهاعزت از صبر کردن هرلو

کرن کبطین هنذ نکلو لوی من
اندرزاو نه ڇر اسعود
[illegible]

خبردار تم از جهالت نه گے
سواره ملک پیشد گے تیز رو
پنه سوئی موسی الوک یاز پس
یه ڈیشت نه ایمان گی نه انن
زراعت تمو کهبوک یا لو بچه
مزاحم بنی اسرائیلن نه گے
سپس کنه نا یا سپس تا تمن
چوان رت کهوان ها زتمنی تمام
موسی کرک عذر خواهی دگر
سٹھاه تیره دل آس تم قبط لوک
وساں آس دیگین نه یانن اندر
موسی بیه آی خوار و ذلیل
سپن لسو دا از امر رب ودود
تمو انونه ایمان اصلا مولی
مین نه هدایت کری ذوالجلال

بجاه ضلالت تم واره پے
زراعات نه باغ کهبو مک تمو
دفع گی ملهها منگوک صاحبس
بلقیس ننج پیاده سوزک حقن
بیه آهنین منج ها نکل بچه
برت آس از دین و ایمان تمی
بومن نه اچهن سوز مک در بدن
گزمهان پیرا نان بهشین یامت طعام
پتو لاکنی لتن ونک سحر گر
خداین بمین سوزنی فوج غوک
طعام و شراب دهانن اندر
ات اندر سلامت بنی اسرئیل
سپن سحر ها غو کنی جاے بود
سوا ولی بمولی کرت لیس چهولی
شب روز سوئی وزه اندر ضلال

نہر خانہ اک اک نہ ہاہ گوتمن
خدا این کرن مبتلا ما تس
گرگ قصد دروہ تم موسٰہں
بزنہہ نہ زن نہ زخمران کرتا من
ایک نہ دھاہ یم پریشان گرتا من
ہماہ ترے لونک تہ درتار پہ
پر نہ قبطیان یم خبر دار گے

پیر اگندہ گے دو دیپی سبطین
سو فرعون ملعون زین دراسو
بعد ختم اندوز سوی لشکر آسو
وپاں آسو سبطی پچھ واڑہ قبطیل
بریتا و عقبی سو ملعون ذلیل
منہ آس مردان کاری تمام
اشپی نجھتہ آست بیاسن با احتشام

۴۸

پس آنگہ ہیہ کہنہ وری درمیان
گزرہان زیادہ تیر آس تم کینہ ناک
در امر خداوندس کینہ ور
حکم آو بر ابن عمران الٰہی
مخالف تہ لارن پتہ با عتاب
دمی تار بو تارہ تارت سلیم
بشارت قومس تہ دن موسٰہن
بجان و بدل مژدہ باید شنید
پھا گہنہ پیرایہ مینی ہیو
کرک تی پریشان بنی اسرائیل
خبر لیو کہ منگو حضرت موسٰہن
کسی را نہ از مد قنش بد خبر
مہ با خود کرلو لیک عدہ دلو
سپس نیب تو نک تہ کھالک تنہ
سو تابوت یوسف علیہ السلام

سو فرعونین آسو دعوت کران
بقہر خدا آک وقت ہلاک
سپین غرق آخر سو گو در بحر
بشب قوم ہمن نیز از مصر تری
کرک رودہ ہیہ اندر غرق آب
معہ لشکر خویش خوش گو کلیم
یہ ریز ڈال قومن ابن موسٰہن
دپیو قبطین واز نزدیک عید
فلان شب کھست مہ فلان جا الو
سپین راہ در وجکھ وقت رحیل
مہ ہیو تام تمرن نہ باخویشتن
مگر اک زنانہ سو پیرانہ سر
ہشتس اندر سیت بستی ہیو
روانہ بشب دی لی شامہ وتہ
بجو دیبوک تہ واتناوک شام

جمع لوک بدیہ سنہ وہ دنی
رمن گشتہ وہ پچھ سیزدہ یزار
لعینیں ایوان بو دنہ سح
جیو نادان صلح بار اجیہ
زمردی مردان حق خبر
جیو نیب از انش بدیہ زکاو

بہر حق کہ العالمین تہ پیشیر
وجین کھا وری انشد باد بھو
تہ لکھہ مرد جنگی تہ نیب صواب
جھو و دج بیتر در میان فرار
یکجان باز لسبل کی سبطیان
ہمن نیہ و دوران تم آہ قبطیان
مو بعد ازاں اسپکوی آ سو ونہ
نمن سبطین اتن ایل

دلوک موسهن پانی کیاہ کرہ
دلوک موسهن حق مددگار ساتو
ز دریا دہا پیڈ گو زود تر
لعین دلوک ہیور کھین آفتاب
ژلن کتو پین وپیش لشکرہ آب
بموسیٰ خبر واتی تام از جلیل
سپس آ و موسیٰ عصا زہ بر آن
اتی گیہ ظاہر تنی راہ بارہ
امی گر تز بہ فوج بوی سبطیان
دو سہ آنچی آمہ زن چون جبال
گر ہانی تنت آسو دریا خشگاف
پراگندیم بوی ز یکدیگران
ثنا سوی حق بے شمار اکرک
وچہان آس احوال یکدیگران
لعین بر لب نیل و الوی وان

رنگ اس تہ در دست شان وفن مرو
مہ کھوڑ لو چیو سوی باور و یار ساتو
اکس اک لیو ان و زینت فی در نظر
کدورت گر نیرہ کر واس شتاب
ولی سبطیان آس در اضطراب
بحکم تو کر دیم این رود نیل
ابا خالدا راہ دہ از میان
دو فرسخ کھیر زنجیر آس واہ
تمی خوب تر آس لعینیان
سو موسیٰ ہمہ فوج تر ہیو بال
گر ہان خشک وقت تت پول آن سو تا
خدا زانہ کہنہ پا ہہ آسن تران
سلامت اباری فراہ کرگ
سین ہنجرہ آ بسی نم تران
بنیو کیاہ یہ وچہنو ہجر روان

٤٩

تن زعمر ساری پچھ صد چار بار
ہمو سیطیو جایہ تن باغ و مال

سو فرعون ملعون یو نیز ہ کار
تت اندر تمن و ذلوی چھوی قرار
عذاب جہنم عذاب الیم
عذاب اندر تمن شام دیگاہ
ہمند ئی صبح اندر ملکان نک سیاہ
ہرروز سوی نما وان چھوک
تمن فعلین نار تا وان چھوک

غلام احمد سوی حق یو شئ
بجواری پین دشمنان بیم فنا
معزز پین دوستان سر بسر
باعزاز حق خالق و بحر و بر

۵۰

ونان چھوک یہ از ہیبت و ترس و بیم — از این پیش بر کفر رووک مقیم
بفتوای تو کر عمل و چھ لکھت — باخطا چا تو آسوس لی باخود چھیت
بلہ گونہ ظاہر سو ملعون شعار — دپوک سوی کران آہنہ ناوہ تیار
خدا ئین تتی آن لعین زود تر — زرہ ہت سوئیں نا آل سوس تی زر
ہویدا کرن و چھو کھہ بر روی آب — سپین سبطیان شادنہ کامیاب
اڈیو دپوکہ مشغول کارس چھو سوی — میان جزیرا شکارس چھو سوی
بیکبار فرمان پروردگار — بدریا سپین سوی سرن آشکار
سو دارت دتن بر زمین بلند — وچھین سار یتہوتش ٹن زود بند
ازان باز مردس ٹان چھونہ آب — معالم گواہ معتبرات کتاب
زنانہ سولی یو تہ آس وزھی — تہی دست سوی تو رہ پر در گزھی
یتہوی دست در آب و افلوی تمی — اُتی ریش فرعون کھا لوی تمی
جرت آسو ریش لعین گہر — زنانہ بدست آد گنج و گہر
یہ زن سیرہ کامہ ہر آس تم — مزدوری تیج نش کہمر آس تم
کرن ما نقش کر یکے ٹہر دآن — یہ قصہ سپین مشتہر در جہان
نگونسار آخر چھ ہم ظالمان — وچھین رستگاری ستمدیدگان

منوّر دپان آس ازخویش
سو فرعونی آسو کرمنت امیر
ذہنان جامہ نالی زوجہ حرام
دپان اڈ بفرعون خازن آسو آسو
کلاکہ سہناٹھا ات اندر مختلف
بہر حال وارہ جمع گیس دیار
وتی کیاہ سو طاغی تہ باغی ہین
کرانی پرت کونہ چیز بس بدل
بسیم و بزر سخت مغرور گو
بنمرود مردود فرعون خوآ
جہنم تہ جنت چھو دولت تہ مال
ایس حال دنیا یہ چھوی بنان
چھو پٹھ نیکنی تہ زتن بدونان
چھو ڈالان ابلیس ملعون تس
غرض موہس آسو ایذا دوان

پران آسو توریت اراہ سو خوش
بنی اسرائیلن کران فراوگیر
کران نیٹ جامہ تکبر تمام
مرت سوی لشہ ندل پال دست پیوس
کرانی بہر نوع اہل سلف
کو نزی آسہ پانژہ تہ دہ اونٹہ بار
موسٹی ہتن واریاہ بد دپن
پتو کبر نی تس اتن کیاہ دل
زخویشی و بیگانگی دور پیو
بدولت کرگ کبر واتی بناہ
امیو ک نیکی بدچھوی یہ تی پال کال
چھو تس لشہ واہی تباہی نشان
برابر نجود کالہ چھوی تہ اتان
رفیقا بنا خاصہ قارون تس
بزمی سو موسٹی منتشس لون ان

۵۱

دپان او کنیزن ہندی وسیاہ آسیو
سوارشہ آن احمق الناس آسیو
یوی ونان آسو بدو دہ زن
کرنا بر حکیم او حکم زکوٰۃ
چہارم روا آسو دیوتی تس

سُہاکَ آسُن تُش منز آثار بد
زنانَہ اَہن فاجرہ تام جُبل
بجلُس نگاہ دپرہ یامن گناہ
جمانہا بخانہ اتن تم پگاہ
چہ پراران بڈ بڈ بو عظ شما
کلیمین گڑ ہت تتو بیان ہنو کن
زنا کرہ بیُں آسہ بے زن سُو بد
اگر صاحب زن کری تہو سُو کار
بموسیٰ ہتن منز گفتا لعین
چو لو کن گمان با فلان زن زنا
اَنگُت دُو آن دُپس موسہَہن
دُپن دت مہ قارو نئی اینت دیار
گڈان بخیل برو ہن کن وچیک ہرہ نت
سر پا یک تہو کمو سہَہن بر زمین
زعق داتو تُش جبرئیل امین

بموسیٰ کران تہمت کار بد
دنُن ساسُ و بیارہ تُش بے خجل
چو کرمت کلیمین بہ بُوزیو پناہ
نشتہ موسہَس پا نہ گو روسیاہ
اپو از دیو و رشنا تو ہ بما
چو ودرین روا تیز ترید ژ ٹن
گرہ ہن دُرہ تُش دن نہ بن پو رچل
روا دُرہ تُش تہ کرُن سنگسار
اگر سُوی ژہ آسک تہ دپو ہس چنین
کرت ژی گواہی و ہد بر شما
اپوز ترا حقش تہ کھو ژ رست دن
بموسیٰ اپوز ماتہ کرسہ آشکار
ز قارون خجل گو درین منزلت
شکایت کران پیش حق از لعین
کردُم ہمی بفرمان تو این زمین

بموسیٰ کران تحریروزاری ہمی
زمین منتظل نمی گردان ہمی
اگہ بارہ زمین منتظل گم
وبت گے کہ بہن تمام بار دگم
و بنت تاتستا لنگل گردوم
زمینی تہ بن تر تر زرت کارہ بیم
بزرو دای دہ رُود باران بہ تحجیل
بفرمان موسیٰ نبی اتریل

ولی اندران آسونہ کہنت شُود
بموا اندرہ کاکھ بہ ملتن زن بیُود
پیسن احمقو چابلو کمُو کلام
خزانہ بخانہ بمہ سُوی مل م
کرن پیرد خواست تم از کریم
اتی گہ و بت گنج و جای نعیم

بیرہ روز قارون لعنت ترُو
براہیو بان تین سُو بنیتہ قارہ
...

نفع نی ...

[illegible]

ترش روئي و بدخوئي لائق ناهي
هر حال خيرات و احسان ڪر
ڪران حضرت مصلح الدين پند
خور و پوش و بخشاي و راحت رسان
تو با خود ببر توشه خويشتن
گر هون سارئي جهوئي پره سفر

جهو پيزار رتن خالق جن و ناس
ز شر دور ڪو زڪ بدل ٿها و ڊر
سو مقبولني ٿئس ٿهاه دلپسند
نگه مي چه داري ز هر ڪسان
ڪه شفقت نيايد ز فرزند و زن
جهو بهتر هئوئي توشه با خود زر

محاربه نمودن موسى عليه السلام با عمالقه و بيان قامت عوج بن عنق
و جاري شدن دوازده [12] چشمه از سنگ بضرب عصا و سير شدن سبطيان

جهو اندر خبر در ذخيره ملوڪ
پله گهه سو فرعون ملعون تباه
سين وحي تن ڪرڻ لشڪر تيار
عمالقه مالڪ هئن شهر جي
ته ڪر پاڪ بيت المقدس زن خان
اڪ اڪ فوج اڪ جهه ته وه جا سو آهن
ترهن [30] ورهيه آسو حاڪم هئن

سو نامي ڪتاب چه اندر سلوڪ
سو موسى پيمبر سين پادشاه
از انجا ڪنهوئي ايليا ڪر گذار
چه ڪر هنت سٺاه پٽ تهند ڦهرتي
ڪرن جمع به [12] فوج از سبطيان
همن پٽ نقيبان به [12] خاص آهس
سو موسى بيه ورهيه پنده هين [15]

[illegible]

۵۳

[illegible]

دیان آھس دِ رپوست یک انار | زالیشان ھیمه پچکس دِ رشمار
سموک عوج ھتی ته ڈھہوک سُو زلیوٹ | اتھس پٹ ٹلت نہین ز الوننه کریوٹ
ھنون شیس شه ھیمه یک انار | ھتن ھم دتن سیر گے نیمه نار
دتن سیت ھتی به یا خویشتن | نیو وات در فوج ھم دغتن
نقیبو دھو قومسی کر خبر | عمالقه زور آور و سخت تر
دو یو صاحبو شچھ ہی ترو دو تھاو | ہہارون موسی ھتو ثوره باو
مربع ہی ۱۲ کروہ فوج کلیم | بمیدان ہہت آھس یے ترس و بیم
تولن عوجہی از زمین ھم جدا | مربع بہی ۱۲ کروہ بر سر کوہا
کرن قصد ماران لو فوج کلیم | ندا شد به ھُد ھُد ز رب کریم
بمنقار کوہس ثیو سوراخ کر | کرن گوس چون طوق گردن اندر
وُ ست ہیو نه تل موسیہن عصا زود | دتن ضرب تس کھوڑسی آیسه زود
دہی گز قدو عاصه آن کرام | جمع بیست گز وا اتوتش کھو ته تمام
سمت آبه لشکر شمشیر ها | بکوشش کرک سر ز تن تس جدا
ذیک پای او ھمیه استخوان | بناوک کدل لے و دیلی آبان
نزان ثت بیکسان لو کاروان | گروہا گروہ تت گزھان تیا ان

بکف گاڏه کهالان از تو آب
بڌت سوی کهوان آسو یا آفتاب
ژالان بر کمر آسو تس بن سحاب
کوہین تا کمر تس [illegible] ته وانان آسو
ھل گرگھہ پیت سو طوفان آسو
نتره ماس ترئی ہٿ بتره شمار
کمرو پاٹھ آسوی سو ٹلھن کڏه ۱۶
تنه قدو حیث [illegible] ترسی
تر عمر اسی ئه ہت ته نه پاس

ته وڃھ قدرت آسو یا آفتاب
غرض سلطین دِ قدرت قادری [illegible]
کلیمس په لوک جنگ [illegible]
از این [illegible]
[illegible]

۵۴

[illegible]

انتقال حضرت موسیٰ ہی علیہ السلام و حضرت ہارون علیہما السلام

بعنے پئے آب جہدہ ہتن
سو انتر مئی آس از کوہ طہرہ
دتن ضرب تت چشمہ بہ گی روان
گرہ ہت سیر لاین دوییم ضرب تت
طعاماہ ہتن روُد نہ سایبان
سپین تنگ انہ گرمی آفتاب
خداین مقرر کرس نی طعام
ہریک ہر شب ہمو لحم و شوُمان
بحکمِ خداوند ذوالامتیان
نہ زیہیک ناخن نہ مس نیو طاگوک
اگر جامہ آسک گرہان ل طِت
زہنان پرالو نار ستہ نیران لو
درین باغ سروی نیاہ بلند
نہالی بسے سال گرد و درخت
چہودر رحلتِ پاک شان اختلاف

یہی سنگ نن چشمہ وچاہتس
بران سنگ لیتان ۱۲ بہ آسہ پورہ
تہ بہ فوج سبطی تتی بوئی چوان
سپین خشک سفرج یہی آس گت
بہائیم کر گشتہ گی گرسنگان
دعا موہن منگوپس بکشتاب
تہن دون دپان من و سلوا چہ نام
ہمن آسو واتان بوی نی کھوان
ز گرمی ہمتن ابر گو سایبان
نہ پرانیک جامہ تہ فی چرک بیوک
زہنان آس نار تہ نیران چھلیت
چہل سال گئے تہ سوموسی تہ گو
کہ بادِ اجل جنبش از بن نکند
کہ جنبش بر آرد یکی بادِ سخت
روایت اکھا لو زتی پاک صاف

٥٥

ڪفِ خوشتن ٿئا و بر پشت گاو
بمقدار آن موي اک اک ڦري
ڏِسُ هن ڪيا بعد ازان
ڏُين يا الاهي رضا بو چهوئي
بو چانوي ڪلامه بيه بوزه ها
پڪان آ و موسيٰ ته کتو پٽ ڪس
ندا گوس عاصه بزن بر زمين
بدريا ڏتن زامر حق تم عصا
پيٺي پاٺه بر سنگ لاين عصاءُ
کموه دراو اندر دهن سبزين
سجالم سو واقف نه روزي سارن
خطاب آئس ڪر مس مه روزي لڌم
چگونه فراموش اولاد چان
چه مور و ملخ رزق از من کهان
بيئن ٿيا دل از خدا گو زطور

يقين ڪرڻ نو يوٽ ڏ ست آ و
بلا ريب عمر شفيق هري
خدائين ڏِسُ ڇهوئي ڪرڻ هن از جهان
سر طور يکبار انه ها بو پيهي
مناجات ڪرڻ ني دياه روزه ها
ڏِس گوس فرزند لو پشر ڪن لو ڪس
ڏتن ٿٺو زمين دراو دريا بين
ز دريا بين پيد سنگ سيا
زه اڙ تيز تر گي سنگ سياه
ثنا لش ڇهو لو زان ڏِس قول امن
بهر نيڪ و بد بر ڪس و ناڪسان
ته خاک و ز آب و خاڪ خار ار ڇوم
ڪرڪ تم جگر پاره امجاد چان
گدائين نه شاهن لو روزي ڏوان
زد از خدا در دل آسوس سرور

چه تم برتر از ماسوای خدا
چه تم بهتر از ماسوای خدا

چه تم سرور شهر دین خدا
چه تم رهبر ملک راه هدا

علیهم صلوٰة و علیهم سلام
باعداد مخلوق هر صبح و شام

نظر کرته روزان چهو کس ون بیه
وچهانی سٹهاه کال و توی ژه نه

بجاه و حشم آس کم کم شهان
توانا و زورآور و پهلوان

مجسم قوی هیکل و پیلتن
چگونه سپین تیر گل تم دفن

بغفلت می کیت برباد گے
ز دنیا بحسرت چو شداد گے

چهو پانے خدا پادشه لم یزل
زواله لیسنه ابد تا ازل

در بیان احوال شداد بد نهاد و بنا کردن وی جنت را و هلاک شدن او

ژه کن تهاد شداد ه سند گرکن
پتو کالتی ات سپین کیاه و ن

مدارک مواهب قصص انچهنبین
لکهانی و تفسیر تیسیر بین

چهو در قصه اش اختلاف سخن
ونی مختصر پاٹه تهاوم ژه کن

جهان شه زه بارن شداد و شدید
دو توی همی عاده سندی ولید

قدعاد یا نن هنری بو خیر
ونی چهی روایته تره انجوش سیر

صد و بیست گزا سو قد بوٹه تس
هتوا نذه بین آسو ثهو طبیعت کس

جمع آسی ده پچھ علم بے اِلم
تتّ اندر پھی پاٹھ بستر ہزار
پیٹھ آسی کوتک کرکھ دُر شمار
سوٗ از سیم و زر تہ زبرجد کرکھ
زنبا کارتَ ہیرن جد کرکھ
کرکھ عرق در جای گل اندران
ہمہ عنبر و مشک و ہم زعفران

شو بکر قسم
ہر قصر کیو آسی آبِت شمار
بالائی آن قصر ہمہ ہزار
کمانگرین اندر دُور چون آفتاب
ننگ گنگر کرکھ اُزد تاب
پربو اد لُکھ تھاد وی خانہ تہ شم

معیّن کرن صد ملکٕ دُر شمار
یمی کینٕ لچھ آسٕ تابع ہتس
یمی دٕ رٲی تہ آے گشتا کرت
اکس جایہ اندر عرب گے بسن
لیکن خاصہ جایاہ سو پاکیزہ تر
زٕہ ہت تہ شوراہ پادشہ نہ آس
لکھوٗن نامہ فی الحال منی شہن
زمرّد تہ یاقوتٕ جوہر تمام
در انجملے موعودتی سر بسر
ہنر مندٕ کاریگران ہزار
یمی آی تری لچھ مزدورن ہندی
اوّل تا چہل گز زمین سن کھنک
کرکھ سوٗی زمین تا چہل گز طویل
کرکھ جو بہ ہا چشمہ ہی تتٕ وان
ترہ ہت گز بلندی دیوار آسو

ہر یک مطیع آس چندان ہزار
بمعنے مطیع آس اکسی شتس
گرٕ ہو کتٕ سکانس ہشتا کرت
بمعنے لصحرای شہر عدن
دپوکھ باغ جنّت کرو یتٕ اندر
تمس ہیچو رو باہ تمہ شیر آس
کرکو سیم و زر جمع تمہ بر ہن
زکان و خزائن لصد انتظام
روانہ کرو جملہ دُرّ و گہر
ہر یک نٕ مرد دریان صدکار
جفاکارنی اہل نو ورن ہندی
سوٗ لو رٕت تہ کھالن ہر مرا نیک
مربّع زہر سوی ده ده میل
تہندی لکھ دیوارتٕ گرد آن
درون و برون جملہ زر کار آسو

کرک چار میدان ببابِ بهشت
هوک کرسی از سیم و زر صد هزار
هر کرسئی زر تهوک ساس خوان
کرن تا بہ صد سال تمامِ آن
بہ صد عمر ش و لیکن بنہ با
غلامانِ خوش بہ دیتہ مشک موی
ز عالم جمع چون بساماں کرک
کرن عزم دیدن سو کتهو باغ گو
بہ کنیزاہ چهو اندر بهشت برین
هرن سیت تم لشکرِ بقیاس
گمن آسو آ بناغ بس دلکشا
رہ یک شبانروز تن منزه رو
فرشتن کرک کر یک بین هو لناک
دیان اڈ غلامان نہ بہت خاص آس
چو نزدیک واتت با آ بناغ پے

درختانِ بردار فسخ سرشت
هر چار میدان تہ لچھ لچھ شمار
ضیا فر بهر خوان دِشنت تہ زان
بواتی صدن منز سو بو حکمران
آنان اهل تاریخ اندر شمار
انک پاک کرہ دختران پاک جوی
دران باغ چون حور و غلمان کرک
جهان در بجای نہ تہنو باغ بو
تہ تم مشرکن کرنہ ظاهر درین
برائے تماشائے آ بناغ ابس
سو ڈیشت گرتهان تہ شاد دل کیاہ خوشا
اتی ساروی تام آوانہ بو نہ
بیک صیحہ ساری پین تم هلاک
پیکان سیت تس تم با خلاص اس
بحکمش ڈآن چار میدان گے

غلامان دِین خاصن باغ جو دِین
سوی باغ جنت و هر آ لعبن
چهیپہ آ هی تہ بیدہ آسین پہین
وچهون مهنواہ تن تہ جهیئن جان ہی
دپیٹ نم لعینن ڈیپ باغس اندر

۵۹

زا صحابِ آن سگِ بدہ لعین
ہمو کر بدن بی دو زخ
غلامان ببیدان تی مارو گے
بعد حیف و افسوس گو از جهان

وچھون ابنِ قلّابہ ارم ہیت
قسم کعب احبار فی ماو
کہ واللہ یہ کس پر دیدام
دران شہر سوی اتہ تہ وچھرتہ
بہ بردون بو خال بر روی خوش
اچھو یبول گوڈان کنج قدرکو ہش
گہ تھی غیر تحفس کس اون ہم
اتر یتو دیا بام چھم لو چھم
بو از یچھوی ز تحم خلاق عدم
پتہ مشہور گو تن بیو باغ ارم

روایت دیگر دربیان ولیت و
شاہی یافتن شدّاد لعین
ز شدّاد بدزاد دیگر ہیبر
یہ ڈیٹھوم پر وم فی وقتی تہ یہ

٤٠

روایت نقصیب فتح العشہ
نیچی یا ہم قوم مر ہی شپ تیت
خدا صاحب عز ایب پیشن
زہ ہا کانہ پیر سیر کم
کس تن عرض خدمت عرضن عاد

یکی ابنِ قلابہ عبد اللہ شس
متراوُنٹاک یہ اوٹھ ہانڈان دراو
بہشتاہ وچھون خرّم و خوب تر
کھجرنہ تھر وچھونہ دِہشتِ اتس
یہ تعمیر ڈیشت ٹھاہ خوف تس ا
ڈِتِ تیغ در دست بیران گو
وُچھن آستہ ہی باغ یُس مومنن
جواہرٚو لن کنہ بچھا درسُو دراو
یہ گیہ بر وچھت خلق پی درگمان
اُتی ازز باہنا یہ مشہور گو
سُو یو حاکم شام درآنزمان
اُتی ابنِ قلّابہ تم زُود تر
سرا سرونُس قصہ عبد اللہن
دیارہ چھو ماکانہ سُو اندر جہان
دپُس تم چھُو برحق ز شدّاد عاد

دراصحاب آسس ویان خوب و خوش
وچھان اُنو انو اندر یِتھ شہر زراو
مگر کانہہ اکھا آسونہ تتِ اندر
سپُن بیپِذ ڈیشت یہ وحشت و مَنس
وُچھن تتِ اندر چیزہا بیقیاس
یہ جنّت وچھت سخت حیران گو
چھو موعُود از حضرت ذوالمنن
ازان پس شہر یِمن زود آو
چھو یم لیمنوی خاصہ گنج نہان
دِمشقس اندر بر معاویہ بیو
ہوُیدا یہ اخبار واتس عیان
تتھی آنناوُن سُو شامس اندر
پرژھون کعب احبار سی این سخن
تمک وصف آمت چنین وچھان
بنا کانہہ چھونہ مثلہا فی البلاد

مہ وون پتہ شہزادہ منتن
یما و سوداگر بطفل ز اداہ اسعد
عبد یاسو نخشہ میر سعد منظلع ہم سر مینی ینب
اکنہ فیس دو اُن ماہ منظف جان ینہ فتوبس
نیت دون بہ منظف بنہ نبہ نحیر الاسن تحیۃ الدہ
ساعہ دو وار ماہ شدہ

خبر چھُ کمن پرورش پٹھ بعد ونس
زاویجہ ان زنانان پگو بعد وت
سِپن ہفتن ساد الطفلان دہ
گرزان تم اسو واد بہ ہزار وارن دہ
ہنگہ منگہ واد بہ شیتین نوتن
نتیجہ درمشن دغم قربتن پرو
ان اچھا بہ ہمہ طفل انحوف دل
سونی خاندن کی مینہ سپت پن بچان
چھنی اردو وو دبکی پیشک ان
بواری اتھ کی پیاد ار ارکانہ
رودان فوج امیب پیپر زرد ون
ہمیکہ ہا دپن پیش یکا عزاد
تانہ تہ سو بہ بدہ ہمیش
ونہ اکی نون ارزن باید بدہ

دوُیم تس شہس پٹھ کہ اندر جہان
نہ تہو شہر اندر جہان کانھنہ لو
اُتی حکم کہ ہتھم کرُس قبض جان
کرُن کانسی کانسی تم سوُ باغ
ندا آس زپاک پروردگار
کہ بے مادر و ہم پدر بوُ آن
باین جاہ وانِت سوُ گراہ گو
جزاتم لبون کبر کوی سر بر
دپانی چھ اَتی صاحبانِ کلام
ہوت آسو یت پٹھ سو طفلِ غریب
چھلان پٹھ ٹاٹھن جانہ دوُب گو مکی
وچھوک طفل و مردہ تختہ ہوت
ٹہس پٹھ ہمی دوپ تنی گی ہمت
توُلک طفل و مردہ وروک دزمان
خوش اند ہم و خوش روُ چھون بسر

بنا کرُن شہراہ چہ باغ جنان
بدرو اتو از ہر دیدان سو گو
بحسرت سو گو گوم رفت غیبان
پتو بر جگر ہیون تخم رنج و داغ
یہ شاہ جہان آسو آن شیرخوار
دتُس جاہ و حشمت و مال جہان
پھرُن روی از ما سوُ در جاہ پیو
ن کبر و خودی روز با پر حذر
سوُ ہمتا وہ ہنر یپ ٹہس وانتا
ژہ وُچھ وَن تس آسو گیا بد نصیب
ہمتن آسو حاصل ازان کامکی
یہ تس خالق خلقتس غرض تس گموت
بجلدی ٹہس کن انک بر پٹھ لمت
کرک پیش بر مہتر گاذران
شوراُبو نہ تس کرُنہ نورِ بصر

نیروت وَن پہ بایر ہمان
لبوُم سرہ ضعیف البصارت چھوم
اچھن لاگہ پر دوی اشارن بیھوم
ریتھو دپس چشمی لاگ
بلا امتحان پانی رنگ بوو
گوڈن لاگ سرہ بچشم دگر

ہمتن تس گنگن ہیت پانی بوو
زوان طفل گو کا عذر سر الہ
اچھن سرہ لاگی بنک تو
دوپن تس پیاتر دوس ئ
بہ شستہ یر گوو کت اد وچھن
تقریب وہ نی کرنہ کاد دچھن
خبردار سینگ نفع و ضرر

تھہی پاٹھ برکھا دلستان
پیٹھ کانٹھ منگ کرتھ جواب
مطیع و مسخر تس جملہ آسی
جہانس پیٹھ شاہ و فرمان روائی
شو کافی کیاہ بنت آسی تس
زیق دور گوپھ پوپھ وادنس

اتی یاد احوال گلشن داد کر
مگر غنچہ ای حرف نسیم ذر ذر
گگشہ غنچہ بر حسن اعمال خویش
گگشہ غنچہ چھوس ینگ بخت بعید
گگشہ کھاہ گہاں مبتلا در وعید
گگشہ کھ منفعل پنن افعال خویش
گگشہ غنچہ چھوس کار احسن کران
گگشہ کھ نشت زیر بار گران

بانگشت آن سُرمہ لاگُن اچھن
تتھی پاٹھ گی گنج تس نش عیان
بدانشوری کر بکنا مت تو جن
منوّر سپُدہ آسہ اچھ نی نظر
بو فریاد شاہس گژھ ہوتا سزا
پیادہ یہ لوزن گریزان گی
گرہ الو قدم طفل دانشورن
دیُن راز باہنر گا ذر ان
شونگت لوک مزدوُر ہت بر گنج
رفیقانِ من سیت ہت گژہ دان
نصیحت بدل گیہ تس جاگیر
کرن رام برناو ہم پیر دہ
تصرّف کرُن تمسنزی جایہ تہ
کمکُ تس پٹ پے انتقام
سیُن غالب زور وار یاہ

بزیر زمین تم خزانہ وچھن
تتھی در بنیٹ آبہ تلہ کنہہ یوان
کہ ای ظالمان کیا کرُو می اچھن
بایں سُرمہ اچھ زی کرُ یو می انہ
دِیو تو ہہ لبو کارہ بلیوک جزا
سراسیمہ حیران لرزان گی
مقدم دوِن ہند بو واقفکرن
دپُوس تم چھ حاضر ستو و خران
ژہ گژھ سپُد خرن گنج ان غیر رنج
ژہ گنج آن چھوی تہنوُ ژہ تابع ان
بشتہا اِن گنجہائے کشمیر
کرن گُشنہ از ظلم تم میر دہ
یہی شچھ گژھان حاکمن آسے تہ
مقابل ہتن گو بفوج تمام
بجواری کرُن گُشنہ آن بادشاہ

غلام احمد از جرم حافظ چھو سوے | زعصیان و عیبان محافظ چھو سوے
تشند فضل ہر دم زہ ان پرچھنوی | زہ پر قصہ ہاروت و ماروت نوی

دربیان قصہ ہاروت ماروت

روایت معتبر کران اتھپین | بتفسیر ہا آمنون ای مبین
نبی پاک مرسل سو ادریس آسو | تشند کار بر خلق تدریس آسو
خلایق کران اس فسق و فجور | ملایک چھان اس کار شر و
فرشتو مناجات کر سوی حق | بانواع نعمت کرت ییم احق
خلافت تہ بخشت ہمن زمین | بہ آسیت چھہ اندزیمن مجرمین
بدبیا اگر درمیان آسہو | دامر تو کر عاصیان آسہو
دپوک ذات پاکن اگر تھاوہ لو | میان شہا شہوت و آرزو
مین منز تیتھی پاٹھ شہوت توم | کھنوک نہ چنوک میل و رغبت توم
برابر کرہ معصیت ہیچو تسان | بہ بوزت ملک گی نعوذ بران
زحق حکم سپنوک ملک گاتوک | مگر از میان زی ملک تہ ار توک
گرتہ ہن دزمین ہم بقاضی گری | حکومت کران نہ بہ بازی گری
فرشتو ملک نہی کرک اختیار | سو جبرئیل و میکال ییم نامدار

ودوی اکی بس تق نفخه ده روز چهم
بکار پدشان بین نظم حبر
کرکی گرس شوهرن گشتند فرزند
پین دست دونوی جمع گی بوی
کرکی معی نه سوی بذ ناوو کهرچ
کران ازتی معی بین و داستان بذ
دوی زنان سجده گیته اگر بین

کران مَردوارہ چهُه نه عی بزن
کران وات باد یگران مَرد سوے
چهه آنان یدو اک سوی شوہرس
کران کار نارک نن بد سپیر
تن پنش اتوی سوی ان واں آیته
وهیت دلربا ڈنیجه ودن دل
ونوک تن دلگ مطلب خوشتن
سوئ خانه زہرہ اتی درایته
کرک باز اظهار تن کام دل
دیوک باز پس زہرنی این سخن
کریو خون ناحق چهیوتوه شراب
دیوک تن چهو از حق منع اتسی
سوئ خانه شد زہرہ لونت جواب
درِ کام خود باز کردند باز
همان شرط دبروز آنونک پیش

سوگرمی کران توہ تس طعنه زن
بشوہر چهه لاگان بید شوی
دعای بدی لعنتس نه گرس
کران ناره نیرن چهه سینه سپیر
کران مبتلا غم اکی گرا یه تہ
دچهان تس گنوی گی بجان مشتغل
بکار بدی گیته وزنک نه تن
بروز دگر باز پس آیته
دہ مطلب تچهک سینه آرام دل
رضا چهس اول توہ کدلیو کام من
دیو سجده پیش صنم باشتاب
کرہ بد بگردن کبیر کهسی
بگه آیه دست قدح شراب
یه حاجت یه پیش بر دند باز
کریو فعل معلومه دونک پیش

کرم گشتند دی عالم چهوی چهوی کریم
بنهره کرک سجده پیش صنم
کهیز کرک چهار پکی
پیره اسم اعظم پیچهو توه پران
بایه ان سوی گردون پذو کران
ازان اسم اعظم یه کرو تن بسر
کرک تس اثر گونه ناغور مانز

٦٤

عذاب جهان یا کړه یو اختیار
دلوک جبرئیل امین متن
اذا عقبو ک سخت چهو وائي
بس انگه بیا بل بچه کر که بند
بوی سر آویخته او دیا ان
بین تا قیامت بهي پاڅه حال
خدائے رټي پت ز جرم و گناه
روایت بیه چهي یه راوي کران
توقف کرن تا هم استاده وو
همن هم و چهن چشمهاي کبود
کران آیس هم ترشیه ترشیه سهاه
سهاه خوف گوتن و چهن چال شان
پرته هو ک تش یا یه کلمه گوش کرک
بو چهوس آدمي چهوم محمد نبي
بلکو دیوس تا هم امت سو چها

ویا رنج عقبے یه چهو وا گذار
ز دنیا رټو بے بقا چهو محن
برنج جهان وار یاه چهو کمي
نگون سر متن تازیان میزنند
چه آمت و سه اختلاف اندران
نتیجه یه گو از ورع کر که قال
پناه سو ي چهو نه کر ده یک پناه
ازان چه که شخصاه پکان گو بران
دران چاه تا امت نگاهي بمود
سیه و معذب بسحکم و دود
ز افواه شان آب دو راک کراه
اتن تیز تهلیل هم بر زبان
ته کس چهو ک متن هم یه ردون کرک
سو بے ترک چهو هادي شیخ و صبي
بدنیا چو خورشید درا مت سو چها

تو پیغمبر نعمت پوه کړه همد خپل امت ته او
بیان شو دوی دا ان کی نعمت اخت
ستا ثمره حمید حق هر شي جهرت رنج ز مان
بیښ غضبه ښه عذاب هر کان
علیه السلام و مرو علیه الصلوة
وصلوات اند ابد حسب

غلام احمد از خداوند ودود ابهم
خواجه دافع عصیان و ودود ابهم
مشا جهان ابا العطیات
قاضی الحاجات حلال المشکلات
الهی یادوم صنعي غفوره

65

الهی یوم بي بخشم
گناه کبیره صغیره
الهی کرم رحم بر هم
الهی یا پیغمبر خلیل
بر دو جهان گردان ذلیل
الهی یا رب بخوان ورا ارحم
بحق عیسی پیغمبر

الهی ... علیه سلام
بحق یاد ... نیم دروغ
الهی همو ... کلیم
زهر دارد و مرضي
الهی شاه ... سلیمان
بحق عیسی مراد در جهان
الهی یاد ... شاه جهان
کرم ... محمود و فضل

نگاهه ٿي يارسول الله
ذليل و خوار گوڻن ڇوس
بخي ڪي افتاده ڇون نگاهه
گمنت ڇوس دريا ابر
مبتلا جو مڪي ڪوه پلن بر
نگاهه ٿي يارسول الله
ڪڙان ڇون دو ڇوس
ھوا و حرص ڇون پيش
نگاهه گوڻن مريض مرڪي

آلهي بنام محمد رسولؐ	هر ادانت خاطر مراڪن حصول
غلام احمد ابر شه انبياء	ٻڌه فرياد ڏيتس مه چشمي لما
ڏيئن برگد اڪرشها اک نظر	گمنت ليپت ڇهوک جرمه بخشي تهزر
شفيعاه ڇهوته هيتوسن ڪن ترا	نگاهش بدبيناو دين بس ترا

استغاثه ساختن ناظم بدرگاه حضرت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم

تهن پٽ ڇهوک ته ه ٻڌ نتاهي	نگاهي يارسول اللهؐ
ستارن منزته ڇون ماهي	نگاهي يارسول اللهؐ
ذراه ڏين ممنت ڇهوس ڏور	سراسر از هدي مهجور
براه حق دم را هي	نگاهي يارسول اللهؐ
مه نفس واداه الوزور	گمنت کمزور ڇهوس ڇون مور
بسر پيومنت بو در چاهي	نگاهي يارسول اللهؐ
مه پٽ ابليس ٻڌه دشمن	تبليس ڇهوي ازن دمن
دها ڇهوس نه ازو گاهي	نگاهي يارسول اللهؐ
زبان ڪاري بسي ڪردم	بهر روز و شب هر دم
بهر سال و بهر ماهي	نگاهي يارسول اللهؐ

غم و رنج و الم ڪيان ڇس
غربين بيڪس ذي بس
نگاهه يارسول اللهؐ
شفيلجو نم جا ڇهوس
نگاهه بيمار گومنت ڇهوس

٦٦

مه مرض جان ۽ لو
ڇهونيت ستن ڇون
نگاهي يارسول اللهؐ
مه فريادن ته نقاو سين
عملو ته بيره ازبين
مه بيمار ڇوس
نگاهي يارسول اللهؐ

درود برزبان جاري
مه ڇون از ڇمنت ازاري
نگاهي يارسول الله
غلام احمدڪن تبليغ
زباه ارست گمراهي
نگاهي يارسول الله

التجا بجناب رسول اکرم صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

چھوک تہ حبیب خدا مقبول	یا رسول سلام علیک
چانہ مدحک دفتر چھو طول	یا رسول سلام علیک
چھوک معظم بر ہر عظام	چھوک مکرم بر ہر کرام
خاص خدایس تہ چھوک رسول	یا رسول سلام علیک
پیٹ تہ درود پران ساری	چان صفت کران ساری
جن و انسان ملک شمول	یا رسول سلام علیک
پانہ درودہ پران خدا	چان توصیف کران خدا
تتہ حیران چھ ذی العقول	یا رسول سلام علیک
نامہ یم آی از حق برسل	چانہ تعریفہ برت چھ بالکل
گوہ قرآن تہ پیٹ نزول	یا رسول سلام علیک
چانو پامال عرش و فلک	جن و انسان ساری ملک
سرداری چھی ژی حصول	یا رسول سلام و علیک
زیر و بالا ہر جا چھوک ژی	قدرہ والا پرت شایہ چھوک ژی
ذرہ ذرس ژی حصول	یا رسول سلام علیک

67

بی سال تمام این نامه من
زنعاده ایسن یعنی پنهان عیان
بعون خداوند هر دو جهان
مگر خوف نه بیم از خدا سو
ذخها بمرت درت سو گنه از سو
گلدن نخچ مشتاق از شمار
بنجه نه ووم بیمار

با انعام آسوین نعمت گلشن من
زمکرمهم اند آ هم قال تکو
زنعاده بگفت آخر دسال او
دگراز افسرده بگفتا خبر
بتاریخ سالش بیدون غوریب
ده تاریخ ختم کی رقم در شمار
نزداه شته دوبه زه پیچم ۱۳۲۳

دهم ته نوم بوز ماهِ خدا
پند اهم نه ژورم زشعبان آن سو
یه نامه ژه زانن سهٔاه دلپذیر
یه نامه چهو ممتاز نه ارجمند
یه نامه یقیناً چهو گلزار باغ
یه نامه چهو عشاقی دلپذیر
یعنے یه قصهٔ خلیل اللهٰ
هلاکی فرعون ملعون پر
اته اندر ز لوطِ نبی قصهٔ چهوی
عجائب بیج قصا گزیده اخص
یه نامه چهو از نامهٔ مرسلین
سپین علیہم السلام بعضے از دو زبان
مه طاقت بتصنیف این کهنه آ سو
وگرنه مه فرصت نه جرأت بنود
یهند شوق دردل بوغالبا

شتوم بیت کتابی کران ابتدا
زانجام نامه بونشر جان گوس
چهو این نامه گلدسته بی‌نظیر
چهو این قصه باهوشنی دلبند
ازین باغ مزرود وانوی بنار
یبن داغ عشقک دلس جای گیر
یه بیت تت چهوی کلیم اللهٰ
نگر نخبل قصاز قارون پر
ز احوال شدّاد اک حصهٔ چهوی
نوی نا ونها وس عجیب القصص
شو روشن ز تفسیرهای متین
گلی چند کڈ تو ازین بوستان
زباری بیاری موافق بوگوس
ز غمها دلِ من بفرحت بنود
دلِ من ز طلاب گو طالبا

ثنا انش ملکیت یعنی صبح و شام
کمن و ازه کاره مه ختم کلام
ہزاران درود و ہزاران سلام
نبی صاحبی آل و صحب تمام

ملطف جمیل ارب الجلیل باانام
بمیکه تو جام و مینت زا کام این نخه
ماه دو ذی الحجه الحرام عجیب القصص
عجیبه الهوم اضعف العباد زنا خی
از دست نظام الدین نانا یاری عی
غفر ذنوبه و لوالدیه

تمام شد